

تن و تنی و چ درد بلاوان

محمد اقبال نجمی

فروع ادب اکادمی

۱۰۸- بی سیٹلاٹ ٹاؤن گوجرانولہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تن وستی و بیچ درد بلاواں

محمد اقبال نجمی

فروع ادب اکادمی گوجرانوالہ

سبھے حق لکھاری دے

کتاب..... تن وستی و توح درد بلاواں

مصنف..... محمد اقبال نجفی

اشاعت..... ۱۹۸۹ء

تعداد..... ۵۰۰

کتابت..... محمد رفیع

مُل :-

مطبوعہ:
نصرت پریس
۹۔ سرکلر روڈ، لاہور

فروع ادب اکادمی

۱۰۸۔ بی سیٹلائٹ ٹاؤن۔ گوجرانوادر

پیار و نڈن والیاں بھیناں دے ناں

دیل دا کعبہ کنج بچاواں
تن وستی وچ درد بلاواں

ترتیب

صفحہ

۲۱ جیون دے دکھ چھنڈاں کیوں تدبیراں توں ڈریا
۲۳ اوہ تیر جفا دے سُڈا رہیا
۲۵ اپنے دل دا بھیت لکانا
۲۷ بے کر خوشیاں آکے سبناں میرا دل ورچایا
۲۹ پیار دے شوہ وِتھ رُڑھ کے اوڑک ترجاواں گا
۳۱ کوہی دُنیا پار سبیل
۳۳ اک اک ورق پھرویا دل دی کتاب دا
۳۵ سارے رشتے پیار فریب
۳۷ سسی کے بہہ نہ اپنے لب
۳۹ بول مٹھے پیار کیتا کامیاب
۴۱ سمجھی اے اک بچھ عجیب
۴۳ پاوے جھگڑے جھیڑے جیہ
۴۵ دستو کتھے عزتاں تھیں عزتاں داہن ملاپ
۴۷ شکر دوپہر اے پھاواں چُپ
۴۹ زلفاں دے وِتھ پھانا جانے اوہ پارو پ
۵۱ خورے کدھر لاوے پھیرے سبناٹی دی لپھ
۵۳ گاندا میں وی سکھ دے گیت

- ۵۵ مرے چارے پاسے بہاراں دی صورت
- ۵۶ ہیر سیان بن کے آئی دکھ دی رات
- ۵۹ سانجھ توں اٹھ کے مال پر اپنا رنگ لے اپنے ہتھ
- ۶۱ کر رہے آں روشنی دے وتج ملاوٹ
- ۶۲ سجناں لائے جیہڑے پھٹ
- ۶۵ سنگت جھوٹھ عداوت جھوٹھ
- ۶۷ رسماں دی جو کندھ اُساری میں آں اوہدا وارث
- ۶۹ یار دا توں جان لتا جے مزاج
- ۷۱ پیار محبت تک جاوے تے کر دی نفرت راج
- ۷۳ پیار دی مٹی گوندی نہیں ارج دو سجناں دی سانجھ
- ۷۵ ساتھ ویلے دا ارج نبھاوے سچ
- ۷۷ سدھی کر لے اپنی سوچ
- ۷۹ راہواں وتج کیوں رُکیا پچھ
- ۸۱ کدے دغا فریب تے غرضاں دا افتتاح
- ۸۳ کوئی کم دی گل بسنا نا صح
- ۸۵ اساں تے کیتا تیرے ویس پیار و وفا دا رخ
- ۸۷ کور اچک چک دنیا والا عمر گذاری مُرشد
- ۸۹ اساں تے ارج منائی عید
- ۹۱ رہن دے میرے آسے پاسے رتجھاں والی کندھ
- ۹۳ پیندی جاوی ایسے کر کے وتج دلاں دے گھنڈ
- ۹۵ سجناں پیار بھلیکھا کڈھ
- ۹۷ کینے نکتے کھولے کاغذ

- ۹۹ چڑھدے ہوئے طوفاں اگے کچھے ہنکھ نہ مار
- ۱۰۱ مک گئی گرمی جذبیاں وچوں رشتیاں چوں ایتار
- ۱۰۳ دل دے ستے تار ہلا گئی سوہنی جہی تصویر
- ۱۰۵ کم کر دایں بلدا مینوں ترحج دا جیکر
- ۱۰۶ پینی اول تے آپ پچوڑ
- ۱۰۹ ویکھے اساں اولے ہرٹھ
- ۱۱۱ کجھ دکھاوا کجھ بھلاوا کجھ ضرورت دی نماز
- ۱۱۳ پاؤن وق حیرانی راز
- ۱۱۵ لبھ جانڈے جد سا کجھ سہارے ودھدی آس
- ۱۱۶ سچ پچھوتے اوہناں نوں اے دھپاں دا احساس
- ۱۱۹ نال خوشبودے سی بھری بارش
- ۱۲۱ آس مری دادیوا بچھیا اڈ گئے میرے ہوش
- ۱۲۳ ساڈے رنگاتے ایہہ تصویراں سجھے ناقص
- ۱۲۵ نقش چاہت دے ہر تھاں اُجھارے خلوص
- ۱۲۶ پھل پھل شاخاں سبھ مقروض
- ۱۲۹ ایسراں سبناں ونڈیا فیض
- ۱۳۱ پہلاں ایچھے ایہناں نہیں سی غم خواراں دا قحط
- ۱۳۳ دل دے روگ مٹاوے خط
- ۱۳۵ سبھ تھیقوں گئے اکتا واعظ
- ۱۳۷ ضمیراں دے کرن سوڈے خطاباں دا خدا حافظ
- ۱۳۹ نوکی لبھدے کھہن دا موقع
- ۱۴۱ اوہ مہکاندے دنیا اندر روشنایاں دے باغ

- ۱۴۳ ایہہ ہو یا کیہ اے اجاڑ راہواں لیڑے فارغ
- ۱۴۵ ہوندے جرم نہیں چوکھے نالے رل جاوے انصاف
- ۱۴۶ قوماں نسلاں تے زباناں زنگتاں دا اختلاف
- ۱۴۹ عشق نوں ویکھو ڈنگدا عاشق
- ۱۵۱ انج خدا آپ توں کرے لائق
- ۱۵۲ دو گھڑیاں نئی ریت نبھا کے ستے لوک
- ۱۵۵ واج اک اپڑی میرے تیک
- ۱۵۷ گھول دتی اے وس تساں اوڑک
- ۱۵۹ ہو گئے اج جنوراں توں وی ویکھ سوتے لوک
- ۱۶۱ گل گل تے پئے لڑدے ویکھ
- ۱۶۳ غرضناں دے جد پلے ناگ
- ۱۶۵ ایہو سوچ کے ہواں دنگ
- ۱۶۶ دل داروگ سنا کے ننگھ
- ۱۶۹ شالا انج ای دیوے لوے خوشیاں والی پینگھ
- ۱۷۱ کیہڑا کہندا دستو کال
- ۱۷۳ مینوں جین دا اول نہیں آیا میں آں بزدل
- ۱۷۵ وہماں والیاں بکیاں کھولھ
- ۱۷۷ مگن تے نہ آوے ہن تے ایہہ دردیل موسم
- ۱۷۹ پے گئی شام ایہہ لگا غم
- ۱۸۱ جد وی مکھ وکھاوے سمجھ
- ۱۸۳ ولدے جاٹے چار چپیرے کندھاں اچیاں اچیاں
- ۱۸۵ دل دا کعبہ کنج بچاواں

۱۸۷ رنگ خوشیاں دے تھولی پاؤں ٹریاواں
۱۸۹ مورت ذہن بناٹی اکھاں پھر کن لگیاں
۱۹۱ بیٹھا ویلے دے کھنڈ نوجاں
۱۹۳ پیار دے ذائقے میں تے سائے دیکھے نیں
۱۹۵ اپنی سیت مٹاندے نہیں ایہہ کلیاں روکے ٹھڑے نیں
۱۹۷ جادو کیتا خوش گفتاراں
۱۹۹ لوکی جذبے سولی ٹنگدے میں دیکھے نیں
۲۰۱ پیار دے پھل مسکائے نیں
۲۰۲ اگ نفرت دی چار چیرے اس وق سسڑا کیہڑا نیں
۲۰۵ زبر جو پلاوے مینوں
۲۰۷ اپنی گل تے لوک اڑے نیں
۲۰۹ میں خوشیاں نوں لبھناں توںے کیہڑے شوہ وچ ریاں نیں
۲۱۱ ہمت نال سی مارے بنھ
۲۱۳ ہراک اکھ آوارہ کیوں لے ایہہ وی سوچو
۲۱۵ تھوڑی تھوڑی پیار دی توں کٹھی کر کے لو
۲۱۷ دشمن مل کے بیٹھے راہ
۲۱۹ جیویں نہ ہوئے بوتیاں کماں دا فائدہ
۲۲۱ مار گئی اوہدی گل نکئی جیہی
۲۲۳ بستھ جدوں وی ایجھے دولت بدلے گی
۲۲۵ مل باوے جے دل نوں چاہت فیرنیں دنیا جیٹری
۲۲۷ رتاں دے سُن ڈنگ میں کھاواں جی کر والے
۲۲۹ جیہدے ہوون مندے کارے

۲۳۱	اپنی وتر حیات میں تے خیرے گھدے دیکھے
۲۳۳	پاکے لیٹے رنگ برنگے
۲۳۵	پکدا سجنو پھل پیار دا سہجے سہجے
۲۳۶	دُ بیا آن کنارے تے
۲۳۹	آلا بھولا سچ اک پاسے جھوٹھ وپاری اک پاسے
۲۴۱	تیری یاد وتر اتھرو اکھیاں بھرن کے نکا
۲۴۳	اپنے لہونال چانن کر یے اسیں آں ہمتاں والے
۲۴۵	کچھ لوکاں نوں روڑ سمجھ کے چھنڈیا اے
۲۴۷	اوہو اپنا روگ سناوے جیہڑا لنگھے
۲۴۹	کسے نشیں تینوں آکے چکنا بے تون ڈگیا تھلے
۲۵۱	جنھیاں دیاں منگیہ خیراں اوہ سالوں تر فاندے
۲۵۳	کون آہندا اے تنجھوں دکھ نہیں میرے رستے
۲۵۵	ہمتاں تے ہن مک گتیاں نہیں پھیر نہیں سائے داواں دے

تن وستی وچ درد بلاواں

اک نو یکلافنی تجربہ

ساڈیاں مشرق دیاں پرانیاں داستاناں وچ کسے ہسد و سدے
شہر نوں اجاڑن واسطے شہر دی بد نصیبی تے بد نختی اک بلا دی صورت وچ ظاہر
ہو کے شہر اتے وارد ہوندی سی تے ایہ ہونی تھوڑے تھوڑے وقفیاں توں بعد آوندی
سی تے شہر دیاں رونقاں کھوہ و ہوں تباہ تے برباد کر کے چھاندہ ان وکھیاں
جواں ول پرت جاندی سی۔ پر ایس بلایاں ہونی دا اک یاں دو تن واری تباہی
کھلا دے مڑ جانا ہمیش واسطے اوہرا ٹل جانا نہیں ہوندا سی۔ اوہ اپنے خاص وقت
وچ پھیر ظاہر ہو کے شہر دی تباہی وچ رہندی کھوہندی کسر کڈھ جاندی ہوندی
سی۔ شہر دے و سنیک اوہدے ٹل جاوون تے سکھ داساہ نہیں لیندے سن کہ ہر
ویلے اوہدے پھیر پرت ہون دا خوف اوہناں دے دلاں تے ذہناں وچ وسدا
رہندا سی۔

محمد اقبال نجھی ہوراں دی نویں تخلیق "تن وستی وچ درد بلاواں" دا عنوان
پڑھ کے خیال ایہناں پرانیاں داستاناں دے ماورائی تے اساطیری ماحول ول
گرجاندالے۔ تے جدوں ایس کتاب دے عنوان توں نظراں چراکے کتاب دے
ورقیاں وچ پناہ بھجن دی کوشش کرنے آں تے ایہدے ہر صفحے اتے اک بل
_____ تن وستی اتے حملہ آور ہوندی نظر آوندی لے۔ پر بڑے

دکھ دی گلی تے ایہہ اے کہ ایہہ بلا تین وتی وچوں حملہ آور ہون تے تے ایہہ کھج کران
 قوں بعد وی باہر نہیں نکلی۔ سگوں اوہنے ایس وتی وچ اپنے پنجے بڑے ڈونگھے
 گڈھ لے نیں۔ ایہہ بلا واپس ایس واسطے نہیں جاندی کہ ایہہ کدھریوں باہروں
 ان ڈھیاں تے اجنبی جوہاں وچوں نہیں آئی، ایہہ تے ایس وتی دی دھرتی اندروں
 ای پنگری اے تے پھیر اپنے اپنییاں زہر بھریاں جڑاں تے کرودھ بھریاں لگراں
 والے اوہناں رکھاں داروپ وٹایا اے جیہڑے اپنے شکار واسطے اپنے
 پتیاں تے ہنیاں دے پھاہے بنا کے ہواواں وچ ہلارے لیندے رندے میں
 تے جدوں اوہناں داکوئی شکار پتیاں یاں شاخاں دے نرغے وچ پھس جاوے
 تے پھیر اوہ اوہ شکار نوں ہولی ہولی ہرپ کر جاندے نیں۔ اقبال نجھی نے جیہڑیاں
 بلاواں دی نشان دہی کیتی اے اوہ اصل وچ ساڈے آئے دوائے لے سماج
 وچ پلن وایاں برائیاں نیں۔ ایہہ نفرت، کرودھ، لوجھ لالچ، مکر و فریب، جھوٹ
 دغے بازی، ظلم، بددیانتی، نفسا نفسی، بوعتمادی تے معاشی استحصال، تے
 ناہمواری دیاں اوہ ڈیناں نیں جیہڑیاں آدم بو آدم بو کر دیاں انسانی وستیاں اُتے
 وحشی رقصاں وچ رات دنے رُجھیاں ہوئیاں نیں۔

”تن وتی“ دالفظ معاشرے واسطے بڑا معنی خیز لفظ اے۔ قرآن پاک وچ
 اللہ تعالیٰ نے فرمایا کہ اساں نوع لبشر نوں ”نفس واحد“ وانگوں پیدا کیتا اے
 تے نفس واحد وانگوں ای حشر دیہاڑے اینہواں اٹھاواں گے۔ علامہ اقبال نے
 وی ایس ضمنوں نوں ایس طرح بیان کیتا اے ”قوم گویا جسم ہے افراد ہیں
 اعضائے قوم“ مطلب ایہہ کہ تن وتی دیاں ایہہ بلاواں جے اک جسم نوں ڈنگدیاں
 نیں تے اوہناں دازہر پورے معاشرے دیاں رگاں وچ کھل جاندے اے۔
 ایس مجموعے دی دوجی اہم گل جیہڑی عام ڈگر توں وکھری تے نو یکلی نظر آندی
 اے اوہ ایہہ اے کہ اقبال نجھی نے پنجابی دے سارے اکھراں نوں ترتیب وار
 غزلاں دی ردیف وچ ورتیا اے۔ پر ایہہ سوال ابھر سکدا اے کہ ایہہ

کوئی ایڈی اچرج گل وی نہیں۔ غزلاں دے دیوان مُدھ قدیم توں حروف تہجی دے مطابق ردیف وار ترتیب دتے جاندے نیں۔ پر ایہدے وِتح نویں تے نویکلی گل ایہہ اے کہ اقبال نجھی نے باقاعدہ منصوبہ بندی کر کے ہر حرف لسی اک ردیف چینی اے تے ایس طرح چتے حروف تہجی نیں اوہناں تے غزلاں آکھیاں نیں۔ ایس ترتیب وِتح شاعر نے اوہ دوہرے حرف وی نہیں چھڈے جیہڑے کسے حرف نال ”ھ“ ہلاکے بندے نیں۔ ایہدے توں دھیان سی حرفی ول چلا جاند اے سی حرفی دے شاعر سارے تہجی حرفاں دے حساب نال سی حرفی دے شعر، بیت، بندیاں دوہڑے لکھدے نیں۔ ایٹھے فرق ایہہ اے کہ سی حرفی وِتح ہر بندیاں بیت تے دوہڑے وغیرہ دا پہلا لفظ اک خاص حرف تہجی توں شروع ہوندا اے پر ردیف وِتح ایہہ ترتیب اوس حرف دے حساب نال کیتی جاندی اے جیہڑا ردیف دے اخیر تے آوندا اے۔ مثلاً سی حرفی وِتح ”الف۔ اللہ چنبے دی بوٹی“ توں مصرعہ شروع ہوندا اے۔ پر اقبال نجھی دی الف ردیف دے اخیر وِتح آوندا اے۔

جے کر خوشیاں آکے سجننا میرا دل ورچایا

دس کھاں مینوں کیہڑی گلے توں نہ دیکھ سکھایا

غزل وِتح ردیف تے قافیے دی قید نوں کئی واری شاعر دی تخلیقی اہنج اُتے اک سخت پابندی وی سمجھیا جاند اے تے بعضے شاعر تے قافیے ردیف دے جال وِتح پھس کے مضمون خیال، احساس، جذبے تے سوتح نوں تچھے چھڈ جانے نیں۔ اک تے قافیہ تے ردیف کوئی بے معنی لفظ نہیں ہوندے تے ایس واسطے شعر آکھن لگیاں ایہناں دا لحاظ رکھنا ضروری ہوندا اے۔ دوجی گل ایہہ کہ جدوں شاعر نے اک ردیف تے قافیہ مقرر کر لیا تے پھیرا وہ ایس چیز دا پابند ہو جاند اے کہ اوہناں لفظاں دی حد دے اندر ای اوہناں معنیاں نوں بیان کرے جیہڑے ایس ردیف تے قافیے دی وِکن وِتح آوندے نیں۔ ایہہ مشکل اپنی تھاں اُتے اک وڈی مشکل اے۔ پر جدوں شاعر اپنے اُتے ایہہ پابندی وی لالوے

کہ اوہنے ہر حرف واسطے اک ردیف قائم کر کے غزل آکھنی اسے تے پھیر کم کچھ ہو روی اوکھا ہو جاندا اسے۔ اقبال نجھی نے ایس اوکھت داخل ایہہ بھیا لے کہ اوہنے ردیف دا انتخاب اپنے موضوعاں مضموناں تے معنیاں نوں ساہنے رکھ کے کیتا اسے۔ عروس دیاں کتاباں وِتج بولدا ہو یا قافیہ ورتنا شاعر دی بڑی خوبی سمجھی جاندی اسے۔ مطلب ایس توں ایہہ ہوندا اسے کہ قافیہ تے ردیف دی مناسبت دے حوالے نال شاعر مصرعہ ایس طرح آکھے کہ قافیے تیکر اُپر دیاں اُپر دیاں سنن والے نوں آپوں ای اندازہ ہو جاوے کہ ایس شعر دا قافیہ کیہڑا خاص لفظ ہووے گا تے مشاعرہ پڑھن والے ماہر شاعر تے دو جا مصرعہ پڑھوے ای تقریباً ادھا پونا سن تے قافیہ تے سنن والے داد دے انداز وِتج کورس دی شکل وِتج دہرا دیندے سن۔ مثلاً غالب مشاعرے وِتج ایہہ شعر شاید اِنج سناوندا۔

ملتی ہے خوتے یار سے نار التہاب میں

کافر ہوں گر نہ ملتی ہو راحت عذاب میں

راحت اُتے شاعر چپ کر جاندا تے سامعین بے اختیار داد دیندے واہ بھئی

واہ کیا باندا ہے "راحت عذاب میں" راحت تے عذاب دو ضدیاں نوں شاعر نے کیس کمال نال اکٹھا کر دتا اسے۔

پر اقبال نجھی نے جیہڑا انداز اختیار کیتا اسے۔ اوہ دیاں بعضیاں غزلاں وِتج تے

ردیف تے قافیہ غیر جانبدار ہوندا لے یعنی اوہ مضمون دی تشکیل اُتے اثر انداز نہیں

ہوندا۔ پر بہتیاں غزلاں وِتج ردیف قافیہ بولدے ہوئے قافیے وانگول اک شعر

ای نہیں سکوں پوری غزل نوں اک وحدت وِتج بدل دیندے نہیں۔ ڈر، فریب،

چپ، ملامت، جھوٹ، تے سانجھ وغیرہ تے ایس انداز دے ہو بہت سائے قافیے

یاں ردیفیاں جہیاں میں جنھاں غزل دے مضمون نوں اک خاص نقطے اُتے مرکوز کر

دتا۔ ایسے واسطے اقبال نجھی دیاں کئی غزلاں وِتج مسلسل غزلاں دارنگ ظاہر

ہو گیا اسے۔

جیہڑی چیز نوں اسیں اُتے شاعر دی مشکل دے طور تے پیش کیتا سی! اقبال نجی
 دن فنکار دے اوہدے وِچ وی اپنے واسطے اک سوکھی راہ کڈھ لئی اے۔ تیس
 طرح سی حرفی وِچ پہلا حرف یاں لفظ مضمون دی اکائی وِچ اک بنیادی اہمیت رکھ
 دا اے۔ ایسے طرح ایہناں غزلاں وِچ قافیہ تے ردیف نے مضمون نوں اک
 خاص رنگ عطا کیتا اے۔ ایہہ اصل وِچ اقبال نجی دی فنکارانہ صلاحیت دا اک
 اچانمونہ اے۔

ایہہ جیہڑی بحث اُتے اسیں کیتی اے ایہہ تے اقبال محمی دی تکنیک دے
 حوالے ناں سی۔ جتھوں تیکر تن دی دستی وِچ اُترن والیاں ایہناں درد بلاواں دا
 تعلق اے تے ایہناں دے مونہہ مہاندے یاں نیم نقشے دا واسطے اے سانوں
 ایہہ سمجھ لینا چاہیدا اے کہ ایہناں بلاواں نے اپنے مونہاں اُتے فریب تے مگر
 دے نقاب پائے ہوئے نیں۔ ایہناں دے ہتھاں وِچ جھوٹھ، مگر، فریب، خوف،
 بے انصافی، ظلم، خود غرضی، لوجھ لالچ تے استحصال دے تیز تے خونخوار خنجر پھیرے
 ہوئے نیں۔ جیہناں دیاں ترکھیاں نوکھاں تے زہر بھریاں دھاریاں ناں ایہناں نے
 دستی دیاں بنیاداں وِچ ترسیراں پاؤتیاں نیں۔ پر ایس توں ایہہ مطلب اخذ نہیں
 کر لینا چاہیدا کہ اقبال نجی نے ایہناں درد بلاواں دے ذکر نوں سدھے سدھے انداز
 وِچ وِعظا نصیحتاں دے ڈھیراں دا روپ دے دتا اے۔ اوہدے ہاں مضمون
 بھانویں وِعظا نصیحت والے تے اخلاقی پکھ دے نیں۔ پر اوہنے ایہناں دے
 اظہار واسطے جیہڑے سچے گھڑے نیں اوہ فنکاری دی رمز توں خالی نہیں۔
 مثال دے طور تے اوہ جدوں ایہہ کہندا اے۔

ڈھب پٹی جے کر چھپت تے دشو کندھاں واکیہ دوش لے

کندھاں اتھے ای کھلیاں سی، جد بلبہ تھلے آیا

ایس تے اک ایہی کیفیت سامنے آجاندی اے جیس نوں اکھراں دے

۔ وگن وِچ ڈکنا اوکھا ہو جاندا اے۔ یاں جدوں اوہ ایہہ دسنا چاہندا اے کہ

اج دے سماج وِتح بیگانگی تے بد اعتمادی بہت ودھ گئی اے تے اوہ ایہ انداز
اختیار کر دالے۔

دیسوں کڈھ پر دیس لیجانڈے اجتیاں نوں وِٹھ دیندے
خواہشاں، سدھراں، تانہنگاں والے میں تیراں توں ڈریا
مضمون دے مڈھ وِتح اسپیں پرانیاں داستاناں وِتح ظاہر ہون والی بلا
دے جیس کردار دا ذکر کیتا بسی۔ ایچ جا پیدا اوہ اج دے جدید دور اندروی
کدھریوں غیب وِچوں آن وارد ہوئی اے تے اوہنے اپنے پنخے وِستی وِتح کڈھ
دیتے نیں۔ جیس پاروں وِستی وِتح خوف تے ہراس دے پر چھاویں کھلر گئے نیں۔
تن وِستی دیاں گلپیاں سنجیاں ہو گئیاں نیں، چپ دے پھرے لگے ہوئے نیں
تے ہواواں ہو کے بھر رہیاں نیں۔

شکر دوپہر اے چھاواں چپ

سنج مسنجیاں راہواں چپ

دکھ ملیا تے اچی رو

کیوں نیں ہو کے ہواواں چپ

تن وِستی وِتح بہہ کے سبھ

ہوئیاں درد ہلاواں چپ

تے ایس کیفیت دا کلامیکس ایہ شعر اے :-

دھرتی لئے نہ اچا ساہ

ڈیرے سنجے واواں چپ

ایہ کیفیت اصل وِتح سماج وِتح کھلے ہوئے ظلم تشدد سماجی بے انصافی
معاشی بد حالی سیاسی گھٹن تے انسانی بے حسّی دی اوہ کیفیت اے جیہڑی
وحشت تے بربریت وِتح بدل گئی اے۔ آدم بو آدم بو کردیاں دیناں نے
معاشرے نوں اپنے مکروہ پنجاں وِتح جکڑ لیا اے۔ تے انسان جیاتی دی۔

بھڑی بکھل مار کے کھونجیاں وِج لکھا وقت گزار رہیا اے۔ اوہ اینہاں ڈیناں
 دا مقابلہ نہیں کر سکدا۔ کیوں جے اوہدے اندروں بلاواں نال ٹکراون دی شکست
 کھوہ لئی گئی اے تے اوہدی روح اندر خوف دے جرثومے بھر دتے گئے نیں۔
 اک ہور اہم گل جیہدے ول اشارہ کرنا ضروری اے اوہ ایہہ اے کہ
 اقبال نجی نے جیہڑیاں معاشرتی برائیاں دا ذکر کیتا اے۔ اوہناں دا خیال یاں تصور
 صرف اوہدی اپنی منطقی سوچ دا نتیجہ نہیں اے۔ سماج وِج ایہہ برائیاں عملاً
 جیس طرح ظاہر ہوئیاں نیں اوہناں ول نجی نے بڑے واضح انداز وِج اشارے
 کیتے نیں۔ مثلاً پچھلیاں کچھ ورھیاں توں ساڈے دیس تے ساڈے سماج اندر
 ”نظر یہ ضرورت“ دی اک بحث چلی سی تے ایس نے ساڈی سماجی تے سیاسی
 حیاتی اُتے بڑے ڈونگھے اثرات وی مرتب کیتے۔ ایس دا ذکر شاعر نے بڑے فنکارانہ
 انداز وِج کیتا اے تے ایس رویے نوں جیس طرح استعمال کیتا گیا اوہدا اظہار
 دکھ بھریا وی اے تے طنز بھریا وی۔

سنگت جھوٹھ عداوت جھوٹھ

بنیا اِج ضرورت جھوٹھ

پیسے لے کے ہوندے قید

بولن وِج عدالت جھوٹھ

ویلا ہویا اِج تبدیل

لگے سچ شرافت جھوٹھ

لوکیں اِج تے چسکا لین

بول کے بلا ضرورت جھوٹھ

اقبال نجی ساڈے اِج دے معاشرے دا شاعر اے۔ اوہدے آئے
 دوالے دی حیاتی وِج جو کچھ ہور رہیا اے اوہنوں اوہدی ات دی احساس اکھ
 ویکھ رہی اے۔ ایسے کارن اوہدی شاعری وِج حقیقت پسندانہ رویے ظاہر

ہوئے نہیں مابیناں رویاں تے قدراں نوں ظاہر کرن واسطے اوہنے چہرے اتھارے،
کنائے، تشبیہاں تے رمزیاں اخذ کیتیاں میں اوہ اپنے ماحول وچوں ای اخذ کیتیاں
نیں۔ تے کسے کسے تھان تے لفظ دی کسے خاص خصوصیت دے حوالے نال وی
بڑا سوہنا مضمون پیدا کیتا اے۔

اک دے لکھ بناون والے اج ایہہ آکھن

جیلاں لٹیاں کر تقریراں تیری خاطر
ایس عہد نے ساڈے سماج نوں جتھے ہور لغتیاں "عنایت" کیتیاں اوہناں
وتح اک مکروہ چیز دو غلا پن اے۔ اسیں اک اک چہرے اُتے کئی کئی چہرے
سجائے ہوئے نیں۔ جھوٹھی شرافت، دیانت، امانت، ذہانت، امتانت دے
ماسکاں دے کچھے تلخ حقیقتاں دے چپک زدہ چہرے نیں۔ لوں لوں دولت مند
خود ساختہ سماجی، ادبی، سیاسی تے سماجی خداواں نے معاشرے و تح دوغلی
کیفیت نوں اینار و اج دتا کہ حق سچ دی اہل شناخت وی اک مسئلہ بن گئی اے۔
ایس دوغلی پن نوں اقبال نجی نے تخلیقی سطح اُتے محسوس کیتا اے تے ایس تے
اک فنکار دے حوالے نال دکھ دا اظہار وی کیتا اے۔

کِنے نکتے کھولے کاغذ

بندہ بندہ ٹولے کاغذ

ناکامی دیاں مہراں توڑے

جتھے جا کے بولے کاغذ

نہ ایہہ سچن نہ ایہہ دشمن

کِنے ویکھو بھولے کاغذ

اک دے کول نہ تچ دی روٹی

دو جا ویکھو رولے کاغذ

ایسے طرح اقبال نجی دے ایس شعر و تح سا بخھ دی ذومعنویت بڑے

غوردے قابل اے :-

ہمسایاں تھیں سا بچھ دا مینوں کوئی نہیں رشتہ و سدا
 دوواں لے وچکارتے رہ گئی بس کندھاں دی سا بچھ
 اقبال نجھی نے ردیفوں دی رنگارنگی دے حوالے نال رنگ برنگے مضمون
 پیدا کیتے نیں مثلاً " ناقص دی ردیف توں فائدہ اٹھاندیاں ہوئیاں پوری غزل فوج
 عہدہ کیفیت پیدا کر دتی اے -

ساڈے رنگ تے ایہ تصویراں سبھے ناقص
 ساڈے حرف تے ایہ تحریراں سبھے ناقص
 عزتاں شانناں دے لائق بس ذات اے اوہدی
 ساڈیاں ہوون لکھ توفیراں سبھے ناقص
 ایسے ضمن و توح عاشق والی ردیف دا ذکر ضروری اے۔ ایس ردیف والی
 غزل و توح نجھی نے عشق دیاں وکھو وکھو کیفیتاں نوں ایس لفظ دے حوالے نال
 جیس تخلیقی سطح اُتے پیش کیتا اے، اوہدی داد نہ دینا بے انصافی ہووے گی۔
 عشق دے مضمون نوں جدید مفہوم دے کے آج دے عہد دے مسئلیاں نوں
 بڑی خوبصورتی نال بیان کیتا اے۔

اپنی ونگن نوں سمجھ پوچھن
 نہ گجرات نہ جھنگ دا عاشق
 ایٹم روز بناون والا
 نجھی گدا جنگ دا عاشق

غزل اک عجیب صنف سخن اے۔ اک پاست ایہدے اُتے ایہہ الزام
 دھریا جاندا اے کہ ایہدے و توح شاعر واسطے بڑیاں پابندیاں نیں۔ تے
 شاعر نوں خاص طور تے قافیے ردیف دی پابندی دی وجہ نال گھل کے اظہار
 دا موقع نہیں لبھدا۔ دو بے پاسے ایہ وی آکھیا جاندا اے کہ غزل دے مضامین

محدود نہیں تے ایس واسطے شاعر اک خاص ڈگر اُتے چلن واسطے مجبور اے۔
 پر ایہدے نال ای ایہ حقیقت وی اپنی تھاں اُتے قائم اے کہ غزل نے جتنے
 وی روپ بدلے نہیں اوہ خورے ہو رکھے شعری صنف نے نہ بدلے ہوون۔
 اردو وچ غزل آون توں پہلاں ایس زبان وچ جیہڑا اسلوب راج سی اوہنوں
 اوس سھے دے اک شاعر نے زبانِ دکنی وچ اک لچر جیہڑی گل قرار دتا سی پھر
 غزل فوں وئی تے میرورگے شاعر نصیب ہوئے تے ایس کلاسیکی رنگ وچ وی
 غالب تیکر اڑدیاں کئی لقتے بدلے گئے۔ غالب نے وی "تنگنائے غزل" دا شکوہ
 کیتا۔ پر پھر اک عبوری دور توں بعد علامہ اقبال نے ایس صنف نوں کدھرے دا کدھرے
 اڑا دتا۔ پنجابی شاعر اں نے حقیقت وچ تے رواں صدی دے مڈھ وچ غزل
 ول توجہ کیتی۔ ایہھے وی مولانا بخش کشتہ دے کلاسیکی رنگ تے پھر پیر فضل گجراتی وی حافظ
 ورگی سرتی توں روف شیخ تیکر اڑدیاں پنجابی غزل نے اپنا اک وکھراتے نو لیکلا اسلوب
 قائم کر لیا۔ پنجابی غزل دے متعلق خورے مجموعی طور تے ایہ کہنا جائز ہووے گا، کہ
 ایہدے وچ جدید دور دا شعور تے احساس (SENSIBILITY) نے بڑا واضح اظہار
 کیتا اے تے اوہدی اک جدید تر مثال اقبال نجھی دا ایہ مجموعہ غزل "تن وستی
 وچ درد بلاواں" اے۔ جیہدے وچ قافیے تے ردیف دی سختی نال پابندی
 کرن دے نال نال ایس سھے اندر جیہڑے ذہنی یاں جذباتی، معاشرتی یاں معاشی
 سیاسی یاں ثقافتی مسئلے ساہمنے آئے نیں اوہناں دا تخلیقی سطح اُتے اظہار ایہناں
 غزلاں وچ ویکھ کے طبیعت وچ اک طرح دا آسودہ کھلار پیدا ہو جاندا اے۔

ڈاکٹر محمد اسلم رانا

استاد شعبہ پنجابی، جامعہ پنجاب

لاہور

جیون دے دکھ چھنڈاں کیویں، تدبیراں توں ڈریا
چکدانسئیں میں پیراگاں نوں، تقدیراں توں ڈریا

کیٹری جاوے پرلے کنڈے، کچے اُتے ترکے
ہر سوہنی دا جذبہ اے، اج تاثیراں توں ڈریا

میرے ساہمنے آندے نہیں جو ظاہری روپ لکا کے
ٹوٹنے گنڈاں لاون والیاں، میں پیراں توں ڈریا

جنتھوں پڑھ کے اُتر جاوے، بندہ پٹری اُتوں
انج دیاں میں ادھ کچ ہویاں، تحریراں توں ڈریا

اوپنے اپنا کوچ مکایا ، اس دُنیا دے اندر
جنتھے اپنا کھوج اے پایا ، تقصیراں توں ڈریا

عہدِ غلامی جنتھے تکیا ، کردا توبہ تیلّا
آزادی دی خیر اوہ منگدا ، زنجیراں توں ڈریا

دیسوں کڈھ پردیس لجاندے ، جُتیاں توں ونھ دیندے
خواہشاں ، سدھراں ، تاہنگاں والے ، میں تیراں توں ڈریا

بھاویں تھوڑیاں ہوون سائیاں ، مینوں سچیاں دیویں
بے ثابت تے جھوٹیاں مسبھناں ، تو قیراں توں ڈریا

شرم جیا جو کھوہ لین آکے ، نجھی منظران وچوں
پھلجڑیاں دے وانگوں کھلریاں ، تنوراں توں ڈریا

اوہ تیر جفا دے سُدا رہیا
میں نال وفا دے بچدا رہیا

پھل زخماں والے کھڑ دے رہے
مینہ پتھراں والا وسدا رہیا

انج کٹیا سانوں رہبر نہیں
اوہ کُدا نالے ہسدا رہیا

میں لفظاں والے دائرے وچ
اک نقطہ بن کے نچدا رہیا

جد مال مرے کچھ پتے سی
بہر حال اہم اوہنوں چچا رہیا

میں دور کھلوتا وہیںدا ساں
اوہ ڈونگھے پانی ترودا رہیا

سپ بن کے ورثہ تھاں تھاں تے
بہر پیار دی سانجھ نوں ڈسا رہیا

اج منبا ہووے جھوٹے دی
اج ویلا کتھے سچ دا رہیا

اوہ نجھی رُس کے ٹر گئے سن
پر پیار دا تونبا وجدا رہیا

اپنے دل دا بھیت نکانا
بلدی اگ نوں ہور مچانا

وعدہ کرنا سوکھا کم اے
اوکھا اُس نوں توڑ پھٹھانا

کھروا کھروا اس لئی کونواں
میں چاہناواں سانجھ مکانا

لوکاں لئی وڈیائی بن گئی
اے اچھے کوٹھے پانا

ساون رت اے سُکئی مچھکی
دھرتی دا اس ساڑ ودھانا

وٹ پاندا اے جیہڑا منٹھے
اُس دا بولہ کیہ کھڑکانا

اوپر اتے ورتارا ' ایہو
سدھی گل نوں ول وچ پانا

دکھ دی چھان بے لورا دیوے
سکھ نوں کاشتوں . کول بلانا

بخمی ایہہ وی دس کوئی گل اے
اپنی گل . نوں پیا ودیانا

جے کر خوشیاں آ کے سجناں میرا دل ورجایا
ایناں دس کھاں کیہڑی گلے توں نئیں ویکھ سکھایا

کون سی میرا جہڑا چکدا بے میں ٹھیدے کھاندا
ایسے لئی میں ہولی ہولی جیون پنڈ مکایا

بک بک روندا او سے نوں ای تکیا جگے اند
بے درواں توں جنھے نئیں سی اپنا درد لکایا

ڈھیہ پئی جیکر چھت تے دسو کنڈھاں واکیدوش لے
کنڈھاں اوتھے کھلیاں سن جد ملبہ تھلے آیا

جیون میرا نچ اے جیویں تھکیا ماندا راہی
یاد سچن دی ایسراں جیویں سنگھنے رکھ دی چھایا

جھنوں مان اے اپنے آپ تے اُس نے منزل پائی
جھنھے لہجے سا بچھ سہارے بند، لوہا کھڑکا یا

بھاویں کتنا پیار جتا یے خوشبوئیں جے پھڑی
وہج دلاں لے ہوئے جیکر ویر دا زہر سمایا

کیٹھرا اے اج سچ لئی جیہڑا زہر پیالا پیوے
سمھنے بوجھے مال اے پایا، جھوٹوں موڈھے چایا

ساڈے ول جد آنی نہیں سی رت سہانی بھئی
کاہدے لئی فیر دل جھلتے نہیں ایناں جشن منایا

پیارے شوہ وِج رُڑھ کے اورک تر جاواں گا
تیرے لئی جو پُجیا مہتوں ، کر جاواں گا

اس غبرے چوں کڈھنا نئیں جے مینوں یارو
چانن ویکھ کے ایویں کدھرے ڈر جاواں گا

مینوں جھوٹھا کر کے ہو جا سچا توں وی
میرا کیہ لے ایہ وی بازی ہر جاواں گا

کھسیا میں کٹوا بیٹھا واں گلپیں لگ کے
کیہڑے مونہہ نال دستو میں ہن گھر جاواں گا

اپنی جان تے بھوگاں گا سبھ دکھاں نوں میں
تیرے لئی پر سکھ دی بُرکی دھر جاواں گا

یاراں دا میں لینا نہیں، احسان کوئی وی
اپنے ہتھیں ڈوب کے بیٹری مر جاواں گا

جھوٹے رنگ بھرن دی مینوں جاچ نہیں آئی
اپنا رنگ میں پیارے رنگ اچ بھر جاواں گا

تیراناں میں آن نہیں دینا اس قصے وچ
ہر اوکڑ میں اپنی ہک تے جر جاواں گا

اوہنے خوے کئے چاؤ ناں سدیا بجمی
بھاویں مہتوں جان نہیں ہوندا پر جاواں گا

کوہجی دُنیا یار سجیلا
سوہنا سبھ توں پیار قبیلہ

اوپنے سٹکھ ہنڈائے ایٹھے
جھٹھے کیتا اے کجھ جیلہ

اک دن سبھ برابر ہونا
نیویں کھائی اُچھا ٹیلہ

جے توں اوگن ہار نہیں تے
تیرا رنگ کیوں پے گیا پیلا

دو دھاری تلوار سے وانگے
سجّج میرا چھیل چھبیل

پیاد اُنزگاں کیوں نہ پنگرن
موسم ہو یا اے شرمیلا

راہ نئیں لبھدے مرشد باہجوں
بھالاں میں وی نت وسید

نیکی دا کیہ بھاء پچھنا ایں
اُس دن بھارا ہو جاؤ تیل

موہنہ پر نے اوہ ڈگیا بجمی
جیہڑا بنیا سی پھر تیل

اک اک ورق پھرو لیا دل دی کتاب دا
پایا نہ فرومی بھیت میں اپنی جناب دا

پھٹی کرن نہ کوئی وی میرے لسی کدی
کرنا واں انتظار میں اوہدے جواب دا

کردا میں ظلم کوئی تے کر کے بھلاوندا
ہوندا جے میں وی بیلو پتر نواب دا

پھل تے طراں طراں دے نیں سستی دے باغ وچ
آیاے میرے حصے وچ پھل اک گلاب دا

میرے ایہہ جرم لگنے نہیں آخر جے میرے ناں
کوئی شریک کیوں بنے میرے ثواب دا

پچھا پوسے تے لاوندا نانویں لعین دے
کر دا اے آپ بندہ ای ہر کم شتاب دا

خود نون توں ہر خطا توں جے ہے پاک جان دا
الزام کس نون دیویں گا حالت خراب دا

میرے ای نانویں لاوندا اوہنے جو کیتیاں
پکا واں اوہنوں دس دیویں وی حساب دا

ہستی مری تے لوسدے صحرا دے وانگ سی
چھایا نہ جس تے کوئی وی ٹھکڑا سحاب دا

سارے رشتے، پیار فریب
کشتی تے پتوار فریب

دیسے کیہ ہن اپنا حال
کیتے رت بہار فریب

اوتھوں آوے کسراں ہوش
جمیدی جھولی ہار فریب

ونختاں مارے کدھر جان
محفل دا شنگار فریب

اوہدے سارے نقلی روپ
جیدا اے کردار فریب

جھوٹے نکلن سبھ فرمان
کردی اے سرکار فریب

ہیے جا کے کیدے کول
بن جانڈے اتبار فریب

اج درویشی اُچھا جھوٹ
ایہ وے دھوکھا وار فریب

کیہ ایہ نجھی پے گئی ریت
یار تھیں کردنے یار فریب

سی کے بہہ نہ اپنے لب
سدھراں نوں نہ بھلیا دب

ویلے نوں نہ دھکے دے
سکھ لے کوئی جیون ڈھب

اوتھے اوتھے کھڑدے مھل
جیتھے ہمت رکھدی پب

پہلاں سوچ کے گل توں کر
جیبھ نہ اپنی مگروں چب

منزل اُتے اپڑاں گے
چاہیا جے کر میرے رب

جے مالک نے دینا لے
آپے لانا اوس سبب

دکھ دے پتھر دور ہٹا
سدھی ہووے راہ کڈھب

سوچھ بوجھ تھیں ہر کم کر
انج نہ ایدھر اودھر یب

اوہ اک حُسن دا پیکر لے
نجمی سوہنی اوہدی چھب

بول مٹھے پیار کیتا کامیاب
اوس نون معیار کیتا کامیاب

زخم کھادے اوس نے پر ہریانہیں
عزم دی تلوار کیتا کامیاب

لوک سارے کہہ رہے نہیں دے کے ووٹ
اوس نون بیکار کیتا کامیاب

لے گیا پردیس تینوں تیرا شوق
تینوں تیری ہار کیتا کامیاب

اوہ ہمیشہ توں رہیا سی تشنہ کام
پیار دے اظہار کیتا کامیاب

پہلاں انج دی کھتھے سی دس تیری ساکھ
تینوں تے دلدار کیتا کامیاب

اوکڑاں تے مشکلاں دی کٹی قید
ویلے دی رفتار کیتا کامیاب

توں کسے توں کھتھے سی دس ہارنا
تینوں تیرے یار کیتا کامیاب

نجھی داتے جد وی ہویا امتحان
جذبیاں دی نار کیتا کامیاب

سُجھی اے اک بچھ عجیب
اپنا لہو آپ نصیب

کیوں دسو مارے واج
گونگا ہویا اج نقیب

دکھ دا دارو لہجے کنج
روگی بن گئے سہہ طبیب

دیئے کیدے سر الزام
گڈھے کیدے لئی صلیب

بے عملی دا آیا ہڑھ
رڑھ گئے سامع نال خطیب

رج گئے ایتھے ہور امیر
جردے پئے نہیں بھکھ غریب

جنھاں نوں سی دتے بھیت
اوہو ساڈے بنے رقیب

جس دی جینے ہووے مال
اوہدے سارے ہون قریب

بجھی ویکھ نہ لوں گنوا
راج دے کتھے ملن حبیب

پاؤں جھکڑے جھپٹے جلیجھ
سبجی یار نکھیرے جلیجھ

دُکھ ، دلدر رنج ، ملال
سارے روگ سہیڑے جلیجھ

بک بک جھک جھک کر دی ایہ
چکدی سرتے ویہڑے جلیجھ

گوکاں مار کے سدھے بیٹی
دیوے پیار سنیہڑے جلیجھ

جی جی کر کے دل جت لئے
جھگڑے کتے نبھیڑے جیجی

ڈھولے ماہیے سانجھ دے گیت
سانول دے تئی پھیڑے جیجی

بھردی ٹنڈاں چاہ دے نال
پیاردے دے کے گیرے جیجی

لیندی چیکے ایہ دن رات
چکھدی لڈو پیڑے جیجی

نجمی ایہنوں لٹیں نہ چھیڑ
نخیں سبھ ادھیڑے جیجی

دستو کتھے عزتاں تھیں، عزتاں دا ہن ملاپ
ہو رہیا اے دولتاں تھیں دولتاں دا ہن ملاپ

اپنی اپنی ذات و توح ای ہو گئے نہیں قید لوک
مک گیا اے دوستاں تھیں دوستاں دا ہن ملاپ

توں وی آکے اندراں دے روگ دا ہن لبھ علاج
ٹھیک نہیں اول شیشیاں تے پتھراں دا ہن ملاپ

زندگی دے کول تے ہن رہ گئے نہیں بس فریب
نال ایہدے ہووے گا کنج عظمتاں دا ہن ملاپ

رات نوں آرام نہ امی چین دن نوں اے نصیب
دس کتے امی راحتاں تے مھنتاں داہن ملاپ

تجربے دی بھینٹ پڑھدے ماڑیاں دے دھیاں پُت
جس جگہ وی ویکھنا واں طاقتاں داہن ملاپ

پیندیاں نیں ونڈیاں تے ملدیاں نیں کُسیاں
چوراں رستہ گیراں تھیں اے شہرتاں داہن ملاپ

وعدیاں نوں توڑ کے اوہ ڈٹ گیا اے ویکھ لو
ہورہیا بے دوشاں تھیں کنج مقلاں داہن ملاپ

ویلا تیرا آگیا اے نجھی دل نوں توں سنبھال
جگنوواں دے نال ہو یا جگنوواں داہن ملاپ

شکر دوپہر اے چھاواں چُپ
سج مسجیاں را ہواں چُپ

دِن سبناں دے آون دا
وٹی کیوں اے کانواں چُپ

دُکھ ملیا تے اُچھی رو
کیوں نہیں ہوکے ہاواں چُپ

تن وستی وچ بہہ کے سمھ
ہویاں درد بلاواں چُپ

میری میری اوتھوں تک
جد تک ہوں نہ ساہواں چپ

سُفنے وانگ اے تیری گل
یاد کراں ہو جاواں چپ

اُچے ساہ نہ دھرتی لے
ڈیرے سُنجے واواں چپ

سانوں کنج انصاف ملے
وٹ لئی سبھ گواہواں چپ

اپنا بھیت نہ دیوں ایہ
بجھی وانگ خلاواں چپ

زلفاں دے وِج پھانا جانے اوہدا روپ
اکھ دے تیر چلانا جانے اوہدا روپ

بینوں جچدا اوہدے پیار دا ہر اک رنگ
ونگاں نوں چھنکانا جانے اوہدا روپ

اوہدا روسا اوہدیاں ہور اداواں وانگ
دل نوں وی تڑفانا جانے اوہدا روپ

خوشیاں مانے ہستے کھیڈے سبناں نال
ہستے بھاگ جگانا جانے اوہدا روپ

مینوں تے بس پیاری لگدی اوہی سا بچھ
بھل بھلیکھے پانا جانے اوہا روپ

دِن وی سوہنا رات وی سوہنی اوہے نال
دُھندھی اگ مچانا جانے اوہا روپ

مٹ جاندی اے مچکھ اکھیاں دی ونڈیاں سار
اکھیاں وچ کھب جانا جانے اوہا روپ

پیار دے گہنے پائے کروا نیت شگھار
عشق نوں وی وڈیا نا جانے اوہا روپ

دھڑکن دا سنگیت اوہ چھپیرے بچھی لئی
ہتھیں واگ پھڑانا جانے اوہا روپ

خورے کدھر لاوے پھیرے سجنائی دی لپھ
مینوں آن چفیر یوں گھیرے تنہائی دی لپھ

اُس دھرتی دے لشکائے وی ول آسمان دے جان
جس دے ذریاں وِج سماوے دانائی دی لپھ

ڈگے لاکے رکھالے اج پیر پیرتے جھوٹ
دھکے کھا کھا ہف چلی اے سچائی دی لپھ

زنگی جٹی اک مَجھل کر بیٹھالے کے تیرا ناں
جیہڑی راہ توں ننگھاں ڈنگدی رسوائی دی لپھ

میرے چار چپیرے ایسراں دکھاں دا اے جال
نیڑے آن توں گھبراندی اے شہنائی دی لپھ

ہر تھاں اُس دے لشکائے جو سبھ دا پالن ہار
اوہو ذات امی جگ تے ونڈدی رعنائی دی لپھ

دھوتے لیڑے پاون والے ہوکے مندے حال
میرے دیس اچ آئی ایسراں مہنگائی دی لپھ

انج سمجیا ساڈے اندر شہوہ پئے دا زہر
جھاتی پاواں منظر نہ آوے لوکائی دی لپھ

اوسے دن ای پیواں گا میں نجمی راج راج جام
جس دن سبھ بے ویہڑے اتری رشنائی دی لپھ

گاندا میں وی سُکھ دے گیت
بن دا بے توں میرا میت

ہاں بے بلدی ہاں دے نال
اینی فیر نہ ہوندی سیت

لبھتی نہیں جد سُکھ دی چھاں
لائی دکھاں نال پریت

جیون دے وق گھنجل پان
جیہڑے پل وی جاون بیت

پڑھ کے میں ہن درد کتاب
بیٹھا واں دو رکناں نیت

جد میں لیناں سچ دا ناں
میرے گل وِج پان توت

کر دیوے جو نھیرے دور
اج نبھا ہیے اوہو ریت

بھیٹن ٹھیک نشانے تیر
ہووے گی فرساڈی جیت

دل وِج بالے پیار دی لاٹ
بجھی ایسا چھیٹر سنگیت

مرے چارے پاسے بہاراں دی صورت
رُے لاندی پھیرے نگاراں دی صورت

ملاوٹ وی کرئیے تے دھوکے وی دیئے
بدل دی پٹی اے بہاراں دی صورت

شکرک تے جہالت نے لائے نہیں ڈیرے
ایہہ تگھو کھاں جا کے مزاراں دی صورت

تسیں اپنے دشمن دی تکلیف اُتے
کدے وی نہ ہسنا گنواراں دی صورت

ایہہ جھولاؤے پیندا پٹی میلا لے لگا
میں وہیناں واں جد وی ہزاراں دی صورت

بڑے لاڈ تھیں چہڑے دھیاں نوں پالن
وداع اوہ وی کرے کہاراں دی صورت

ایہہ کڑیاں دے ٹولے سوہے لیڑے پاکے
منظر آندے دوروں چناراں دی صورت

چہڑے وعظ کرے سی کل توڑی مینوں
ٹرے جاوندے سن مے خواراں دی صورت

مرے ولین تک کے اوہ آہندے نیں نجی
کدوں رنج دی ہوندی بیماراں دی صورت

ہیر سیالین بن کے آئی دکھ دی رات
قسمت جان کے گل نال لائی دکھ دی رات

سوچ دی سولی چڑھیاواں میں ایدے نال
فکر دے بھانبر نال سجائی دکھ دی رات

توڑ کے پیرے سائے یاداں گئیاں ڈنگ
اپنے نال امی میں زخمائی دکھ دی رات

میرے دل وچ ہن تے ایہو پدا خوف
کدھرے نکلے نہ ہر جائی دکھ دی رات

سیوا کیتی اس دی پیارے چانن نال
چاواں رتجھاں تھیں رشنائی دکھ دی رات

ایہدے باہجھہ نہیں ملدا مینوں کدھرے چین
کیتا مینوں کنج سودائی دکھ دی رات

ایہنوں خورے کیہ ملیا اے رہ کے میرے نال
بن گئی میری تے پرچھائی دکھ دی رات

مینوں جھپے پاونے دیوے میرا ساتھ
میری ونڈے ایہہ تنہائی دکھ دی رات

کچھ گھڑیاں لٹی رہ کے نجمتی میرے کول
اپنی کردی اے وڈیائی دکھ دی رات

سانجھ توں اُٹھ کے مال پرایا رنگ لے اپنے ہتھ
گھر آئی او چل کے مایا رنگ لے اپنے ہتھ

محنت دی گل چھڈ دے ایتھے چلدا مکر فریب
سبھ نے ایہو گڑ آزما یا رنگ لے اپنے ہتھ

لوڑاں تھوڑاں دا ہن ایتھے رولا پا توں خوب
کیہڑا تینوں ویکھن آیا رنگ لے اپنے ہتھ

کھویا موٹی ہوندی پٹی لے توں وی لٹ لے عیش
فیر نہ کتیں توں میں ترہایا رنگ لے اپنے ہتھ

ویکھ کے مندیاں گلاں توں ہن دل نہ اپنا ساڑ
کاہدے لٹی توں مکھ پرتایا رنگ لے اپنے ہتھ

پیسہ سبھ دی منزل بن گئی توں وی اکھیاں کھول
توں کیوں سچ دا سانگ رچایا رنگ لے اپنے ہتھ

وڈیاں، ٹھیکے، قرضے، پرمٹ جو کجھ بلدا بوج
سبھناں اچ اسی مال بنایا رنگ لے اپنے ہتھ

جمیدے پتے بال لے اچ کل اوہدی عزت شان
توں ایویں اسی آڈا لایا رنگ لے اپنے ہتھ

جس رستے وی لبھدا نجمی اندر سٹ توں مال
پچھے کجھ نہ ہتھ ودھایا رنگ لے اپنے ہتھ

کر رہے آں روشنی دے وِج ملاوٹ
ہو رہی اے زندگی دے وِج ملاوٹ

حال مندا اوس دن دا ہو گیا اے
جد دی آئی منصفی دے وِج ملاوٹ

دل مرے تے کیہ گُذر دی پُچھ نہ میتھوں
ویکھ لاں جد سادگی دے وِج ملاوٹ

ہور شے دا دس کراں میں تذکرہ کیہ
ہر غمی تے ہر خوشی دے وِج ملاوٹ

جنہوں ویکھو اوہ ڈرامے کر رہیا اے
 رتھ گئی اے راستی دے وچ ملاوٹ

الفتاں تے نفرتاں بسھ کھوٹیاں نیں
 دشمنی تے دوستی دے وچ ملاوٹ

ہیرا پھیری تے مکر دا دور اے اج
 بادشاہی، نوکری دے وچ ملاوٹ

چہریاں تے روتھانہ نیں ملدیاں ہن
 لوکاں کیتی دکشتی دے وچ ملاوٹ

اس توں ودھ کیہ ہور نچھی ہونا اے
 کر رہے آں بندگی دے وچ ملاوٹ

سجناں لائے جیہڑے پھٹ
اوہو گئے نہیں مجھڑا چٹ

سجھ دے متھے ویکھاں میں
دکھاں دی اک اُلجھی لٹ

چھاں دیون گے کل ایہہ رکھ
ایہناں نوں نہ بیبا کٹ

منزل کیویں لبتے دس
دھوڑ تھیں گئے نہیں رستے اٹ

کیٹری ٹھٹے کچے تے
کیٹرا پیرے دستو پٹ

بلدی نوں بھڑکاندے سمجھ
کوئی نہیں ایٹھے کردا گھٹ

سوچاں نہیں تے پھرن گیاں
پشلے سبق نہ توں ہن رٹ

میرے نال، وی باتاں پا
میرے کول وی بہہ جا جھٹ

جیکر سکھ تون چاہنا این
بجھی ایٹھے چپ ای وٹ

سنگت جھوٹے عداوت جھوٹے
بن گیا آج ضرورت جھوٹے

ٹھنڈے ہوں یا گرم مزاج
موت نہ آئے ہر حالت جھوٹے

پیسے لے کے جانڈے جیل
بولن و تہ عدالت جھوٹے

ویلا ہویا آج تبدیل
لگے سچ شرافت جھوٹے

نہیاں، کندھاں، کڑیاں توڑ
پوری کھڑی عمارت جھوٹ

لوکی آج تے چسکا لین
بول کے بلا ضرورت جھوٹ

کریے کیدے تے اتبار
ہر اک سوہنی صورت جھوٹ

ایدے ہوندے نہیں جے پیر
ہوندا اے بے ہمت جھوٹ

کوئی نہیں قول دا پالن ہار
بجھی ہر اک سنگت جھوٹ

رسمیں دی جو کندھ اُسامی، میں آں اوہدا وارث
ذاتیں دی جو ونگن ماری، میں آں اوہدا وارث

میں تے اُچا کر نہیں سکدا ہر اس دُنیا اگے
سرتوں نیویں جو سرداری میں آں اوہدا وارث

دین دا کوئی نہ سبق پڑھایا، دُنیا جھولی پائی
جیٹری شے وے بے اعتباری میں آں اوہدا وارث

راہواں دے وچ کھلے ہوئے کندے میں پیچکاں
وڈیاں جیٹری بازی ماری، میں آں اوہدا وارث

میں مقروض ای جمیا سی تے میں مقروض ای مرنا
 جہڑی شے وی لئی اُدھاری، میں آں اوہدا وارث

سدھراں، تاہنگاں، کوکان، چبیاں، چنگاں میری جھولی
 بھاویں کوئی اے دکھ دی کھاری میں آں اوہدا وارث

ہر اک زہری سپ نوں میں تے ہس کے ہک نال لاواں
 بانہروں آوے جو بیماری، میں آں اوہدا وارث

جھولی پایاں کتھے سُٹاں، سمجھ نہ آوے مینوں
 جہڑی شے وے کرماں ماری، میں آں اوہدا وارث

عزتاں، شرماں دی ہن مینوں کبہ پرواہ اے بجھی
 جس کھر دانبتیں بولیا باری، میں آں اوہدا وارث

پار دا تون جان لتا جے مزار
فرزے گی غیر دی نہ احتیاج

ہو گئی اے زندگی وی ہن حرام
پے گئے نیں اس طراں لے کجھ رواج

گھوک تے جس دے پرے دار ہون
اوس گھر دی کیہ حفاظت کیہ علاج

دھی دھیانی کتھے ویکھن اج تے لوک
پیسہ دھیلا نالے ویکھن اُسدا داج

جد ملے گا ذات دا تینوں شعور
فرچہیرے دیکھ لئیں گا اپنا راج

ہن تے ایہدی بہتری لئی بہہ کے سوچ
بھیڑ کریاں جھیڑا ہووے گا سماج

جھیڑے بندے ہے نہیں فاسد خون وانگ
اونہاں داتے لازمی اسے ہن خراج

کیوں نہ ہوون دور عاڈے سائے روگ
ہووے ساڈے ذہناں دا بے امتزاج

بجھی سوہنے دیس دا نہیں اوہو مان
دیس لئی جو کر رہے نہیں کم کان

پیارِ محبت تک جاوے تے کردی نفرت راج
 قدرا! دی بربادی ہووے پلدا حیرت راج

عدل نہ سمجھوں چھڈنا جیکر کرنا بھلکے نوں دور
 عدل نہ جتھے قائم ہووے کردی عزت راج

سو بھا کھٹی سارے جگ دی دنیا اُتے اوس
 نافذ کیتا جتھے دیس اچ سجنو عزت راج

سُکَن نہیں جے دینی جیٹری پیار دی وگدی نہر
 پیار دلاں وچ وسدا ہووے کردی چاہت راج

اوپنوں رکھدی دُنیا ساری چنگے ناں ناں یاد
 جیہڑا ونڈوا پیاردا امرت کردا خدمت راج

سک جانڈے نہیں پتر ساوے پے جانڈاے کال
 اُلفت دی تھاں جیکر دل وچ پائیے طاقت راج

جبر دیاں سبھ گھنڈاں کھول کے پھڑلٹو آپ مہار
 ظالم تائیں ٹکرائے تے کردی ہمت راج

دولت اگے ٹیکے نہ مٹھا اس تے کر نہ مان
 چار دیہارے دا بس ہوندا نجھی دولت راج

پیار دی مٹی گوندی نہیں آج دو سبناں دی سا بچھ
راہواں گل کھلندی نہیں آج دو یاراں دی سا بچھ

آج تے سبھے سا بچھاں ہو یاں ایسراں علیا میٹ
نہ ہن سا بچھے بوہے کدھرے نہ گلیاں دی سا بچھ

اکو ویڑے کیڈے دوویں اک ددھتے اک خون
دس دی نہیں پر کسے دوائے دو بھایاں دی سا بچھ

اوہ راتاں نہ اوہ ہن تہجھاں مک گئی ہر گل بات
آج لگدا اے چانن نال نہیں آج راتاں دی سا بچھ

مہینوں اپنے جُتھے وِچ وی منظریں آوے بُعد
میرے کماں کاراں دے نال نہیں سوچاں دی ساہجھ

دوجیاں نوں ہن دھکتے دے کے پل پل لنگھدے جان
بھان رہیاواں ایدھر اودھر اج سمیاں دی ساہجھ

رہراک ساہجھ دا رشتہ ہو یا کچھ دھاگے وانگ
ٹٹ دی ویکھی دھیاں نالوں ہن مانواں دی ساہجھ

پیار دیاں تے سمجھتے قدریں ہو یاں نہیں پامال
نال ہوس دے ودھدی پٹی لے اج لوکاں دی ساہجھ

ہن نہیں لوکی ہوندے نجھی دکھاں وِچ شریک
مکدی جاندا ہر ونگن چوں ایہہ صدیاں دی ساہجھ

ساتھ ویلے دا انج نبھائے سچ
تیر ظماں تے ہک تے کھائے سچ

جھوٹے پتھراں توں ڈریا لے
آہنا کس جگہ بناوے سچ

اوہو بندہ ای بیلا پیندا لے
جس تے اندرومی جہات پائے سچ

روز ویچھے نویں تماشے ایہہ
کیٹریا اک نوں توں دس بجائے سچ

اپنی درداں بھری کہانی ایہ
ساتھنے کس نے ہن سنائے سچ

کل چکدا سی وانگ سورج نے
اج ہنیرے چ مونہہ لکائے سچ

بیویں ٹھنڈی ہوا دا جھونکائے
دل نوں راحت سدا بچائے سچ

جھوٹے دی ہر جگہ تے چودھراں
کس طراں اپنی پت بچائے سچ

اس نوں بھاویں چڑھان سولی تے
سبر نہ بھئی کدی جھنکائے سچ

سڈھی کر لے اپنی سوچ
پیدا کر توں اس وچ لوچ

عملاں والے پانی نال
اپنے دل دی پھٹی پوچ

اصلی روپ جے تکنا ایں
تصویراں توں رنگ کھروچ

دکھاں توں میں صدقے جاں
جنھاں لیا اے آن دبوچ

ویکھ کے چہڑے رکھدے پتیر
اوپناں نوں نہیں آندی موچ

چل نہیں سکدا دُنیا نال
جیدے کول نہیں کوئی اپروچ

اوپناں ٹیماں جتنا کیہ
جتنھاں کول نہیں جاہل کوچ

فرق نہ کرے اُج تے لوک
تو کجھ ویندے لیندے بھوچ

نجمی دُنیا ہے مُردار
گر جاں وانگ نہ اس نوں نوچ

راہواں وِتنِ کیوں رُکِیا پچھ
کیہڑی گلوں اُکِیا پچھ

بھیتِ دلاں دے کھلے نہیں
کِنے سا بچھ نوں ٹکِیا پچھ

اوسنے کیہڑا کیتا بھپٹ
ایسراں کاہنوں ٹکِیا پچھ

سُن کے جھانجر دی چھنکار
سجّ نیڑے دُکِیا پچھ

اوبدی اکھ دا پانی رنج
 کبھدی یار رنج سلیا پچھ

کس دی مٹے لگ کے اوہی
 بھار غماں دا جھکیا پچھ

اوبدے اگے آیا رنج
 اوبدے مونہہ دا تھکیا پچھ

لتھ گئی اوبدی ساری پھوک
 کاہدے لٹی ہن جھکیا پچھ

اپنی ڈنلی اپنے راگ
 ساہجھ دا رشتہ مکیا پچھ

کدرے دغا فریب تے غرضناں دا افتتاح
حرصاں تے خواہشاں کتے سدھراں دا افتتاح

اکھیاں چپے سوہنے منظرناں دا عکس ای پھرے
ایہناں جدوں دا کر لیا رنگاں دا افتتاح

دھرتی نوں بخش دے ذرا سبزے دا توں لباس
پودے نوں توں لا کہ ہے رکھاں دا افتتاح

نالے تے صاحب ہوراں دی تقریب ہو گئی
ایسے بہانے ہو گیا جھگیاں دا افتتاح

گذرے نہیں میرے شہر چوں خوشبو دے قافلے
ہو یا اسے کدرے باغ بچ پھلاں دا افتتاح

لانڈے نہیں سمجھ نمائشاں کدے نہیں جو ویاہ
وریاں دا ہوندا کتے دا جاں دا افتتاح

ہونڈی اے مینوں جس گھڑی نکراں دی لونیب
کرنا واں اوس ویلے میں درداں دا افتتاح

جاگن گے ایس قوم دے نساے ای ستے بھاگ
ایہنوں کرن تے دے سہی سمجھاں دا افتتاح

بجھی ایہہ افتتاح دی چلی اے کیسی رسم
سٹرکاں دا افتتاح کتے گلپاں دا افتتاح

کوئی کم دی گل سنا ناصح
نہ ایویں رولا پا ناصح

پیا پاویں شور شرابا توں
گل ہولی جٹی سمجھا ناصح

چھڈ ایویں کوک مریناں ایں
سٹ مری بیلے آ ناصح

کیوں لے وعظ سنانا ایں
گل مکدی ہن مکا ناصح

تند سدھی سانویں پا کوئی
نہ ایسراں پھندے لا ناصح

توں بن کے سنگھنا رکھ ایتھے
بس گورھی چھاں ورتا ناصح

اس دل دے اندر پا جھپاتاں
کوئی پیار دی جوت جگا ناصح

اک پیار دا دیوا بنالی رکھ
انج چائن توں ورتا ناصح

ایہہ بے اتبارے لوکی نہیں
نہ سا بنجھ دی پینگھ چڑھا ناصح

اساں تے کیتا تیرے ولین پیار وفا دا رُخ
توں وی کرے ساڈے ول ای شوخ ادا دا رُخ

ساڈی کندھ تے آ بیھی اے جیہڑی پنچے گڈھ
موڑو اپنی ہمت دے نال اوس بلا دا رُخ

نشہ زوری تے اپنی بھاویں کتنا مان کرے
ڈھبہ جاندا ہر زورا ور ای ویچھ قضا دا رُخ

اپنا سوچ سفینہ ویچھو ہر بندہ ای اج
توری جاوے اوسے پاسے جدھر وا دا رُخ

اپنے میچل بچاؤن دے لٹی کچیاں سُکیاں وُل
 کر دیندے نہیں وڈے سائیں ہر دیریا دا رُخ

چھیتی چھیتی سانجھ لے اپنے گھر دیاں نیلاں سمجھ
 تیرے دل ای ہویا لگدا اج گھٹا دا رُخ

میری اکھ وچ حیرت نجدی ایس لٹی لے سُن
 ہو گیا باغ توں پرلے پاسے اج صبا دا رُخ

نکیاں نکیاں بالان توں دھرتی تے لڑوا کے
 کر دے پئے نہیں وڈے ویکھو آپ خلا دا رُخ

نیتوں ہو کے منگ لے نجھی سمجھ کجھ دیندا رب
 آہن اوہدے ولین کرئیے نیک دُعا دا رُخ

کوڑا چک چک دُنیا والا عمر گزاری مُرشد
میتھوں نہیں ہن چکی جان دی پنڈاے بھاری مُرشد

شہد بھرتے ہوٹھ ترے کیوں نال کڑتن بھر گئے
لال ہنیری چڑھ آئی کیوں میری واری مُرشد

جیون کالی رات دے وانگوں جگنو میں چمکاواں
دل اکھیاں دے دیونے بال کے رات میں ساری مُرشد

خود غرضی دی بھیڑ چوں کڈھ کے نگھ خلوص دا دے دے
میںوں ہن سکھا دے لانی پیار اڈاری مُرشد

جیدے علم حساباں توں نہیں کدے دور دراڈے
اودھے بالے کیہ کیہ سوچے، سوچ و چاری مرشد

آس دی کوئی میٹ نہ پگی نھیراوی نہیں چھٹیا
میں دکھاں دی چادر ان کے بکل ماری مرشد

ہن بوہے دیاں چیتھاں چوں نہیں وانگھ کے تراندی
راس نہیں آئی مینوں تے ایہہ میجل اُساری مرشد

میں چاہت دی شکر و نڈاں اٹھا بہندا ایٹھے
میریاں بولاں لے وچ کرے پیار توں جاری مرشد

میں دے جنگل اندر پھردا وانگ جنوراں نجھی
ہن تے رکھ لے ایہدے سرتے عجز دی کھاری مرشد

اساں تے رانج منائی عید
اتھراں وِج لکائی عید

وچھڑے سجن آئے یاد
زخماں تھیں مہکائی عید

قرضے دا میں چُکیا بھار
جد وی جھاتی پائی عید

جیویں ہووے گرم دوپہر
ساڈے لئی رانج آئی عید

چھڑ دی نہیں ایہہ ایویں جان
منگدی مکھ دکھائی عید

ساڈی عید دا کیہ پچھنا این
سوں کے اساں لنگھائی عید

دون سوائیاں خوشیاں ہون
پردیساں وچ آئی عید

جتھے وی ول بیٹھے پار
خوشیاں نال سجائی عید

جنھاں پتے پنہی مال
اوپناں اصل ہنڈائی عید

رہن دے میرے آسے پاسے رتجھاں والی کندھ
ایہدے اُتے جھکینی اے میں سوچاں والی کندھ

مُلتے مار کے دُکھ پئے آوین جتھتے جاواں بیٹھ
کنج اُساراں دُکھ دی رتے چانوواں والی کندھ

سچائی دے پھلاں نال ہن بھریئے چار چغیر
اس خوشبو نوں ڈک نہیں سکدی پتھراں والی کندھ

جھوٹ سہارے لیندے نوئے ایسے لئی نہیں لوک
سچ بولن تے ڈھیہ جاندی اے آساں والی کندھ

اوپنوں اوکھی بھاری دادس کیہ ہووے گا خوف
اکھیاں کھلریاں جنتے ویکھی دکھاں والی کندھ

اس دُنیا دے باغ اچ لائیے سانجھ و فائے رُکھ
اوس دے آل دوالے چھکیے عزتتاں والی کندھ

اُو رل کے جشن منائیے ، آئی رت بہار
پیار دی بیہ تے رکھیے سائے شگناں والی کندھ

انج وی کر دے لوکی گلاں اپنے پیاریاں نال
اپنے سانویں اک اُسار کے یاداں والی کندھ

بجھی اپنی ہمت دے نال اوپنوں دے توں ڈھا
تیری راہ وِچ آوے جیہڑی رسماں والی کندھ

پیندی جاوے ایسے کر کے وچ دلاں دے گھنڈ
پیسے دے پٹی زور تے ہوندی اج ساکاں دی ونڈ

بھرے ہنگارا سچ دی گل تے دستو ایتھے کون
جھوٹھ نوں سچ بنا لیندے نہیں لوکی پا کے ڈنڈ

جان گیا واں بل کے تینوں تیرے دوویں روپ
وچوں زہر کڑتن ایں توں اُتوں اُتوں کھنڈ

بھیت نے دل دا دیویں کاتے ہوویں گا کمزور
جس دے اُتے مان کریں گا اوہ دیوے گا بھنڈ

میری سمجھ دے موجب میرا جس دینا سی ساتھ
 بھیڑ پٹی تے میرے ولوں اوس نہیں کیتی کند

اوبدے پیر نہ ڈولن اوہ تے جھتے ہر میدان
 غم دے پہاڑ اٹھائے جنھوں دنیا دتا چند

جے توں اپنے وچوں کرنا میں " دا مننا دور
 چھج عجز دا لے کے اپنے عملاں تائیں چھند

دکھاں دا اک دھونئیں کھا دا توں چلیا ایں چھج
 گل پائے اس لیٹے وانگوں تھوڑی دیر تے ہند

مال جوانی، طاقت اتے لوکی کر دے مان
 آئے موت تے ٹٹ جان دے نیں سائے ناز گھند

سجناں پیار بھلیکھا کڈھ
میل ملاپ دا رستہ کڈھ

یار دا جیکر ہونا ایں
پہلاں غیر دا پھندا کڈھ

یاد نگر وچ آوے کیوں
بجھوں دل چوں دتا کڈھ

آگئی مڑ کے رت بہار
کھول چہ باری بوہا کڈھ

بیماراں دا تیجھ لے حال
دل چوں سارا غصہ کڈھ

موسم ہو یا مھنڈا مھار
مے خانے دل پھیرا کڈھ

دوجیاں دے نہ عیب پھول
ویکھ لے چہرہ شیشہ کڈھ

مونہوں چاہت والے بول
دل چوں پیار دا شعلہ کڈھ

جھپٹا بوہتا کردا تنگ
بجھی اُس دا کندا کڈھ

کئے ہنکتے کھولن کاغذ
بندہ بندہ ٹولن کاغذ

ناکامی دیاں مہراں توڑن
جھٹھے جا کے بولن کاغذ

اکناں کول نہ ہجج دی روٹی
دوبے ویکھو رولن کاغذ

اپناں دی تے ہوس نہ سکے
اپنی وس پئے گھولن کاغذ

انچ دے وی کچھ لوک نیں جیہڑے
پیراں ہیٹھ مدھولن کاغذ

بسجھ نال میں تے سانجھ مکائی
بن گئے میرے ڈھولن کاغذ

جد تقدیر دا وار ہوئے تے
اُس ویلے فر ڈولن کاغذ

سوئے ہوں ضمیران دے جد
ہر بندے نوں تولن کاغذ

ہوس نہ ہووے پوری نچھی
لکھ پئے لوک پھولن کاغذ

چڑھدے ہوئے طوفاناں اگے کچھے بنھ نہ مار
آکھ رہیا اے ویلا تینوں اپنی لے توں سار

عزم ارادے اُچھے رکھ تے پھڑیلے دی واگ
نیتوں جہڑے ڈولے اوہناں منتی اپنی ہار

آس نہ توڑیں تیری ساری مک جاوے گی تھوڑ
دل نوں ایہہ سمجھاویں اپنا چکنا آپے بھار

مالوسی دا صحرا دیوے ہمت تہائیں مات
ایہنوں اپنی طاقت دے نال کر لئیں سبھناں پار

جے تقدیر بنانی اے تے کر کوئی تدبیر
مرداں اگے ہوندا دستو کیہڑا کم دشوار

رات دی ککھوں چانن پھٹے جاگن گے ہن بھاگ
محنت دا چمکا توں سورج محنت وچ کیہ عار

کیہ ہو یا جے دھرتی اُتے آگے نہیں سیلاب
ایہناں دے توں تچھے تچھے سکھ دے میحل اُسار

دوجیاں دے توں دکھاں دے نال پالے اپنی سانجھ
ایہناں وچ کُٹا توں اپنی چاہت اپنا پیار

حرص ہوس دی اگ دا ہوندا ڈاڈا بھیرا سیک
اس نوں بختی سیکن لسی نہ اپنا آپ کھلار

مک گئی گرمی جذبیاں وپتوں رشتیاں چوں ایتار
اُلفت جھوٹھی نفرت جھوٹھی جھوٹھے سبھ کردار

میرے دل دی حالت پہلاں انج کدوں سی ہونی
سکھ بھاوے نہ دکھ ستاے تو تو نہ تکرار

سمجھ نہ آوے اذن رہائی ہووے کدوں نصیب
دل ایہہ چاہوے ہو جاوے ہن ایتھوں جان فرار

مینوں آکے کوئی سمجھاوے سدھی پدھری راہ
ویکھ رہیا واں خواب کدوں دا ہوواں میں بیدار

کاہدے لئی دس چھاواں دی توں کرنا این نت منگ
دھتیاں وی جر پنڈے تے کیہ چھاواں دا اتبار

اج توں مینوں اُس رستے تے کلیاں دتا ٹور
جس رستے وِج تیریاں یاداں مینوں لین کھلار

اپنے سرتے سہندا سالے جھکڑ، جھانجے، مینہ
سُکھ ورتاندا لوکاں دے وِج رُکھ ایہہ سایہ دار

ایہہ دُنیا اک منڈی ایچھے سمجھ دے سوڈے ہون
ہر بندے دا اُمل پیندا لے آکے ایس بازار

تیریاں یاداں جگمگ جگمگ نجمی جگنوواں وانگ
تینوں دل چوں کڈھنا ہو یا ساڈے لئی دشوار

دل دے سستے تار ہلا گئی سوہنی جی تصویر
پیار دا آکے مان ودھا گئی سوہنی جی تصویر

میں کدی وی پیتا نہیں سی ایس طراں دا جام
چانن گھول کے اج پیا گئی سوہنی جی تصویر

پھل چگے میں رنگ برنگے اس تھیں پا کے پیار
نال بہاراں لے کے آ گئی سوہنی جی تصویر

جد اوہ میرے سامنے آئی ودھ گئے میرے چا
حسن دا مینوں نشہ چڑھا گئی سوہنی جی تصویر

انج گدا جیویں گلاں اوہدیاں وچ سی، نرتا شہد
اپنیاں گلاں تھیں پر چا گئی سوہنی جٹی تصویر

اڈنی سپنی ورگی لگی مینوں اُس دی چال
میرے دل تے ڈنگ چلا گئی سوہنی جٹی تصویر

کدے اوہ صبح سویرا بن گئی کدے اوہ چانن رات
میٹھوں اپنا بھیت ککا گئی سوہنی جٹی تصویر

میریاں نظراں تھیں ٹکرائی اوہدے روپ دی لہر
پل مہینے سال بھلا گئی سوہنی جٹی تصویر

دل کھنڈر وچ آ کے اوہنے کیتی رت تبدیل
اپنے پیار دی بوت جگا گئی سوہنی جٹی تصویر

کم کردا میں ملدا مینوں سچ دا جیکر
خوش رہندا میں بن دا ریڈرنج دا جیکر

اپنے دل نوں قابو رکھدا پیڑ میں جردا
تیر ظلم دا سانویں ہک سچ وچ دا جیکر

کر لیندا میں کچھ تدبیرا می ارنج نہ ڈگدا
آ تقدیر دا بدل پہلاں گج دا جیکر

میرا حال نہ ہوندا ایسراں کدے وی مندا
میرے لئی اوہ یار پیارا سچ دا جیکر

لوکاں ساہمنے توں کدی نہ ننگا ہوندا
بھیت لکاندا اپنے آپ نوں کج دا جیکر

تیرے دل دی بے چینی فرانج نہ ودھدی
اج مکاندا سارا کم توں اج دا جیکر

ایہہ دُنیا فرورد پکاندی ہر دم تیرا
ہجر دا بالن بال کے اس نوں تچ دا جیکر

دوجیاں دے توں ملن تے فیر نہ نظر اں رکھدا
جو کجھ ملیا اوہدے نال ای رنج دا جیکر

انج نہ ونھیا جاندا تیرا پنڈا بھتی
پہرے دار توں ہوندا اپنی لج دا جیکر

پینی اوں تے آپ پنجوڑ
نیں تے جام صراحی توڑ

خواہشاں والے ہڑھ نوں روک
کیہڑی گل دی ایٹھے تھوڑ

دل دے ٹٹے شیشے جان
پیار محبت دے نال جوڑ

محرومی اے کالی ڈین
ودھ کے اس دی دھون مروڑ

دُنیا دے وچ رہ کے یار
اک دُوبے دی پیندی لوڑ

دھرتی سانجھی جاندی نہیں
لے آئے نہیں چن توں روڑ

ٹٹ چلیا اے تیرا ساہ
انج نہ دُنیا تچھے دوڑ

ایہ دردیلی تیری سوچ
دس چاہندی اے کیڑا موڑ

بجھی پوچ نہ صورت توں
کیرا انا دا شیشہ توڑ

ویکھے اساں اوئے ہڑھ
 ترص ہوس لے چتے ہڑھ

چھالاں مارن نئے آن
 کردے بتے بتے ہڑھ

ہر شے نوں ای دیندے روہڑ
 مارن جد ایہہ ٹھٹھے ہڑھ

جاون دا نہیں لیندے ناں
 بہہ گئے مار پتھٹھے ہڑھ

دُکھ لیاٹے اپنے نال
آئے نہیں ایہ کلتے ہرٹھ

ایہناں تھیں نہیں بچدی جان
پے گئے ساڈے پتے ہرٹھ

اُتوں ہو گئی رحمت دُور
وگدے پتے نہیں تھتے ہرٹھ

اساں ایہ آپ سہیرے نیں
ایہ نہیں کسے نہیں گھتے ہرٹھ

ہمبلی مار کے گل نوں پین
بجھی ہو گئے جھتے ہرٹھ

کچھ دکھاوا کچھ بھلاوا کچھ ضرورت دی نماز
وہی نشتوع نہ ورتح خضوع اے ایہ سے عادت دی نماز

حاجتاں سمجھ پوزیاں تے پسیاں سے نال ہون
اج کے نوں دیکھیا نہیں پڑھدے حاجت دی نماز

آؤ دھویے اپنے دل توں نفرتاں سے سائے داغ
دل کے سائے کیوں نہ پڑھیے اک محبت دی نماز

اج وی ساڈے واسطے اوہ بیرونی دی ہے مثال
نیزیاں سے ہیٹھ نبتی جو صداقت دی نماز

دین دُنیا تیرے دوویں اَس تھیں ہوں باوقار
دے گواہی لوکاں تائیں تیری عصمت دی نماز

اکھ نوں ٹھنڈک رُوح نوں آسودگی تے دل نوں چین
تد ملے گا جے پڑھیں گا توں وی چاہت دی نماز

ایہہ وے تحفہ سو منے رب دا ایہہ وے بخشش دی سبیل
ایس تھیں معراجِ ملدی ایہہ وے برکت دی نماز

اویدے درتے جد وی جھکنا سمجھنا اوہ ویکھدا
دے گواہی اَس دی طاقت تے جلالت دی نماز

جس دیہاڑے کوئی بچھی چلے گا نہ تیرے ساتھ
اوس مشکل دا سہارا ہے شفاعت دی نماز

پاون وچ حیرانی راز
کھول دے دلبر جانی راز

ہر منظر اے سجیا رانج
لگے رات سہانی راز

گھنجل گھنجل ہوئے نہیں
سارے امی سلطانی راز

یاد کسے دی ویکھن نوں
سجھن وچ قربانی راز

دل دے سودے دل دے نال
منگے پیار کہانی راز

ڈھیہ ڈھیری تے جا کے ویکھ
دسدی پٹی ویرانی راز

غرضیاں دی اس بھیراچ پار
تیری اے مہانی راز

گھنجا رہندا میرے نال
کہندا نہیں جے ہانی راز

عقلاں وِتھ کنج بختی آن
دُنیا دے اسمانی راز

لبھ جانڈے جد سا بچھ سہا کے ودھدی آس
دس پینڈے جد سبجن پیائے ودھدی آس

ڈکو ڈولے کھانڈی بیٹری اپن چیت
وینڈی اے جد کول کنا سے ودھدی آس

پیار دے رکھتے آجانڈی اے رت بہار
ہوون جد معصوم اشارے ودھدی آس

نیویں پا کے سن دا رہندا میری بات
ویکھ کے اوہدے ایہ ورتا کے ودھدی آس

خورے کتھے ٹر گئی اوہدی ساری کوڑ
 مٹھے ہو جان کھوہ جے کھائے ودھدی آس

سکھ دیندی اے اوہی سے فر دکھ دی چپ
 دردی بن جان بے اتبارے ودھدی آس

جد وی ملدے پرچاندے نیں بہانے نال
 لاندے نت نویں جد لائے ودھدی آس

گلاں کر کے اُس نے دتی مشری گھول
 چانواں دے جد روپ نکھائے ودھدی آس

نجمی نوں تے جچدا اُس دا ہر اک روپ
 اوہدی اکھ اچ چمکن تائے ودھدی آس

سچ پچھوتے اوہناں نوں اے دھپیاں دا احساس
 جیہڑے لوکی کر دے ایٹھے رُکھاں دا احساس

جس دا دل اے پتھر ورگا جس دی سخت طبیعت
 اوہنوں کجھ نہیں کومل کومل بالاں دا احساس

سُکھ دی سیج تے سوندے بہندے جیہڑے نہیں دن رات
 ہو سکدا اے اوہناں نوں کنج دکھاں دا احساس

توڑ نبھاندے وعدے اوہو جان تے جانڈے کھیڈ
 غیرت مند نہیں جنھاں نوں اے قسماں دا احساس

تیری کرسی بچ گئی اے تے سمجھ کجھ اے فرٹھیک
تینوں کجھ نہیں صنائع ہو یاں جاناں دا احساس

اوہو دارو لبھدا اپنی حالت بدلن لئی
اپنے حال دا جانو جھنوں روگاں دا احساس

کنج اگاوے دھرتی اُتے اوہ دس پیار گلاب
جیدے سینے اندر نہیں جے پھلاں دا احساس

کیویں چاہندا اوہ بھلا ہن لوکاں کولوں خیر
جھنھے کدے وی کیتا نہیں اے دوجیاں دا احساس

اپنی چودھر دے وِتج نچھی جھڑا اے مدہوش
اوہنوں کسراں ہوئے میرے نکراں دا احساس

نال خوشبو دے سی بھری بارش
دل دے کھیتاں تے جو وری بارش

لوک گرمی توں تنگ آئے سن
آگٹی بن کے جل پری بارش

تھلے آندی اے پھل جڑی بن کے
اج وکھاندى اے دلبری بارش

کچھ نہ پچھو پئی کس طراں یارو
کچے کوٹھے نے ایہہ جری بارش

نہشک دھرتی نون چہین آوے گا
لے کے آئی اے بہتری بارش

غم دی دھدل وی بیٹھی نہیں سی
اس تے وستی اے لشکری بارش

روپ آفت دا دھار دی جاوے
لے کے آئی اے ابری بارش

ہڑھ لے نانوین قصور لا دتا
ہو گئی آپ کینج بری بارش

سو توح دریا تے ورھدی وکھی لے
میں تے نچھتی ڈرنی ڈری بارش

آس مہری دا دیوا بھیا اڈ گئے میرے ہوش
 میٹھوں میرا سجن رسیا اڈ گئے میرے ہوش

چسکا لے لے ہوراں دے تے کڈھاسی میں عیب
 آپ جدوں میں شیشہ تکیا اڈ گئے میرے ہوش

جنھوں سچ تے پرے دیندیاں ہر دم ویندا ساں
 اوہنے جھوٹ دا منتر پڑھیا اڈ گئے میرے ہوش

اپنے وتوں میں تے اوہنوں پھاہیا اپنے جال
 جال سنے امی جد اوہ اڈیا اڈ گئے میرے ہوش

مکاری عیاری کیتی جتنے سمجھ دے نال
اوپڑا ای جد سکھ چلیا اڈ گئے میرے ہوش

دو جیاں دے گھر غربت دے دکھ وینداساں دن رات
جد ایہناں نہیں مینوں چٹیا اڈ گئے میرے ہوش

ہولی ہولی جسم چہ لٹھ کے اکلا پے دا زہر
رگ رگ میری وچ جد کدیا اڈ گئے میرے ہوش

جیہڑا کل تک نال سی میرے رہندا سجناں وانگ
پھیر کے مونہہ جد کولوں لنگھیا اڈ گئے میرے ہوش

جنھاں آکے کہنا سی پٹی نجھی اے بے دوش
سبق سنایا اوہناں رٹیا اڈ گئے میرے ہوش

ساڈے رنگ تے ایہہ تصویراں سجتے ناقص
 ساڈے حرف تے ایہہ تحریراں سجتے ناقص

عزتاں، شانناں دے لائق بس توں اے ربا
 ساڈیاں ہوون لکھ توقیراں سجتے ناقص

اکو دیوا بال کے کیتا اس جگ نون توں روشن
 اساں جو کیتیاں نہیں تنویراں سجتے ناقص

ساہواں دی زنجیر جدوں توں توڑ دویں تے
 لکھ چہ پاسیے فر زنجیراں سجتے ناقص

تندرستی جٹی نعمت ای بس کھوہ لئیں جے توں
ہوون کنیاں کول جاگیراں سجتے ناقص

تیری پکڑ چوں بچ جائیے تے سجتے خیراں
دُنیا لاوے جو تعزیراں سجتے ناقص

”گن“ کہہ کے توں دُنیا ساری پیدا کیتی
کرئیے اچیاں لکھ تعمیراں سجتے ناقص

تیری اک اک گل وِج لکھاں گلاں لکیاں
ساڈیاں جنھیاں نہیں تقریراں سجتے ناقص

تیری جے تقدیر دا مولا وار ہووے تے
دُنیا کر لے سو تدبیراں سجتے ناقص

نقشِ چاہت دے ہر تھاں اُجھائے خلوص
پیار اپنے توں صدقے اُتارے خلوص

ایہ روے یار تے ہر گھڑی مہربان
ہجج کے جاندا ایہ اوہدے دوائے خلوص

دُور کردا اے مشکل دی ہر اک چٹان
بیٹری عزماں دی لاوے کناے خلوص

میٹ کے اکھ کریں ہن تے توں اعتبار
اپنے سبناں نوں لاندائیں لائے خلوص

ہر خوشی دی ایہ بن دامنانت ہمیش
لیکھ بھیڑے وی ہوں سنو اے خلوص

اس نون اپنا بنا کے میں رکھیا اے کول
میرے آیا اے جد دا دوائے خلوص

دھرتی اپنی سجانی جے جنت دے وانگ
اپنا اپنا دکھائیے چہ سارے خلوص

کھوٹ توں پاک جے اس واسچا و ہار
جھوٹ سچ نون ہمیشہ نثارے خلوص

ہر گھڑی اس نون رکھیں توں نخمی عزیز
منجھ جتاں دے سارے اُساکے خلوص

پھل پھل شاخاں سبھ مقروض
تاہنگاں سدھراں سبھ مقروض

اک اک دا کیہ لینا ناں
ساڈیاں نسلاں سبھ مقروض

میچلاں والے بچدے نئیں
ہویاں جھگیاں سبھ مقروض

اپنا آپ سنوارن کنج
میریاں سوچاں سبھ مقروض

ہس ہس کے پٹے چکدے نہیں
دکھ دیاں پنڈاں سبھ مقروض

کر دیوں گے اورک نوں
نیویاں دھوناں سبھ مقروض

ہسا ہس کھسیانا جیہا
لانڈے ٹھگیاں سبھ مقروض

بتے بازی دیندے نہیں
چکدے قسماں سبھ مقروض

انکھ ، انا اے دیندے وتیج
ٹپ بے حدّاں سبھ مقروض

ایسراں سبناں ونڈیا فیض
جسراں راتاں ونڈیا فیض

سوہنے سوہنے بدے روپ
حسن دا رُتاناں ونڈیا فیض

دھرتی دے چمکائے لیکھ
وس کے بدلاں ونڈیا فیض

شکر دوپرے دے کے چھاں
سوہنے رُکھاں ونڈیا فیض

فصلاں ہویاں سونے رنگ
جد وی دھپیاں ونڈیا فیض

خوشبو دتی اپنی گھول
تھاں تھاں پھلاں ونڈیا فیض

چانن کیتا محنت نال
اڈمی لوکاں ونڈیا فیض

دل دی گلی دتی ساڑ
دبیاں چنگاں ونڈیا فیض

فرای بدلے گی تقدیر
جے کر سوچاں ونڈیا فیض

پہلاں ایتھے ایناں نشیں سی غم خواراں دا قحط
ہن تے دسا ہر پلسے ای دلداراں دا قحط

جد دا ہتھ تے ہتھ چہ مار کے لٹن لگ پٹے لوک
پے گیا ٹھگی لاون والے مکاراں دا قحط

کیدے تے بھرواسہ کرے شکلاں دھوکھے دین
اج کل پیار دی منڈی وچ اے اتباراں دا قحط

نفرت والا کڑ ودھیا سکے پیار دے کھیت
ہک گٹیاں نہیں سانجھاں ودھیا انج یاراں دا قحط

کنڈھ پچھتوں دی آکے ہن تے حملے کرے لوک
خوے کیہڑی گلوں ہو یا جی داراں دا قحط

پہلاں وانگوں ڈالی ڈالی پھل مسکاندے نیں
گلشن گلشن دسا مینوں مہکاراں دا قحط

ڈاکٹر ایسراں ویہلے پھرے مینوں نظری آن
جیویں میرے شہرے وچ اے بیماراں دا قحط

ایسے لٹی چمکاندے جھوٹے عامل کاروبار
ایتھے کدی وی پے نیں سکدا گنواراں دا قحط

مے خانے وی نجھی آج کل ہوئے نیں ویران
انج گدا اے پے گیا ایتھے مے خواراں دا قحط

دل دے روگ مٹاؤے خط
رُ سے یار مناوے خط

دے کے سُکھ سنیہڑے ایہ
غم دی دھوڑ بھٹاؤے خط

پیار دی خوشبو تھاں تھاں تے
جا جا کے پھیلاوے خط

چُپ چپتیا ضامن ایہ
اُبڑے شہر وساوے خط

کسے نوں بھلتی پاندا لے
کسے نوں لالے لالے خط

دستک دیندا ہولی جسی
بند بوسے کھلواوے خط

ہر اک رتے ٹردا ایہ
کدے وی نہ اکتاوے خط

کدرے میل کراندا جے
کدرے دُوری پاوے خط

ونڈے دکھ سکھ لوکاں وچ
آپ ایہ دھکتے کھاوے خط

سبھ تیجھوں گئے اکتا واعظ
 نہ جھوٹھیاں لشکاں پا واعظ

توں ٹیڈے مسلے دس دس کے
 نہ ساڈے روگ ودھا واعظ

اسیں سادھ مرادے بندے آں
 نہ سانوں توں آزما واعظ

توں پردے اُتے پا پردہ
 نہ کھول کے بھید وکھا واعظ

ہمن ہمتھ سلوک دی دے ڈوری
نہ نفرت توں ورتا واعظ

کیوں پھوگاں ماریں تہر دیاں
نہ بلدی توں بھڑکا واعظ

دے درس محبت والا توں
نہ ساڈا دل زخما واعظ

توں زندہ رکھنا پچانن توں
نہ نھیرے توں وڈیا واعظ

توں لوکاں دا مونہ رکھن لئی
نہ جھوٹے سانگ رچا واعظ

ضمیراں دے کرن سو دے خطا باں دا خدا حافظ
بنے جاہل سیانے اج کتاباں دا خدا حافظ

چنیرے قہر دے بدل مچاندے شور آ آ کے
جدوں نینداں امی اڈ جاون تے خواباں دا خدا حافظ

جے پھٹکی پے گئی رنگت توں دس افسوس کاہلے
حفاظت چھڈ دوسے مالی، گلاباں دا خدا حافظ

بھرم اپنے بنا رکھے خطیباں نے، جے سچ پچھو
تے فکروں ذہن خالی نہیں، خطا باں دا خدا حافظ

میں تیمور ویکھ کے آکھاں ہنیری لال پڑھدی دے
رہی حالت جے ایسراں ای نواباں دا خدا حافظ

کریں نہ پاک غرضاں توں پڑھیں توں بس دکھاوے دی
عمل تیرے رہے جے انج نواباں دا خدا حافظ

کرے پہرہ کیہ اوتھے دس کہ مالی آپ لڈے نیں
فتور آوے جے نیتاں وِتج حساباں دا خدا حافظ

بڑا مونہہ زور گھوڑا اے چنھوں سمجھ نفس آندے نیں
جے اسدی واگ نہ تھمئی رکاباں دا خدا حافظ

ابے تے ڈُلھے بیراں دا نہ کچھ وی وکریا بجی
رہی ٹل مہجہ جے اسراں ای تضاہاں دا خدا حافظ

لوکی بھدے کھہن داموقع
گل دوجے دے پین داموقع

نویاں پیٹراں نیں سرچکے
ہن نیں کلیاں رہن داموقع

مگن اپنے دکھ تے بھھے
دوجیاں دے دکھ سہن داموقع

خورے کسراں نکلے گا ہن
کول اوہدے جھٹ ہن داموقع

پکتے پیر جا کے رکھیں
ایہ نہیں ویکھ ترہین دا موقع

افرا تفری دے دور اندر
بجھدے پھرئیے چین دا موقع

لوکی ہتھوں جان نہیں دیندے
جد ملدا لٹ لین دا موقع

رُت خزاں پی پی پنڈا چھنڈدی
ایہ نہیں ڈگن دُھن دا موقع

بخمی نوں وی ملیا لے اج
کھریاں کھریاں کہن دا موقع

اوہ مہکانڈے دُنیا اندر روشنیاں دے باغ
دل دھرتی تے جیہڑے لاندے سچائیاں دے باغ

میرے دل دے جذبے لڑے میریاں سوچاں نال
بہہ جانا واں جد میں آ کے تنہائیاں دے باغ

تیری صورت میرے سامنے آن کے نجدی یار
اکھیاں میچ کے جدوں سجاواں پرچھایاں دے باغ

اپنے ویڑے پھل مہکن دی میں وی رکھدا تاہنگ
ویچھ کے کھڑے چار چھیرے ہمسایاں دے باغ

داناواں نوں بھلتی پاؤے جیکر چاہوے اوہ
 کرم کرے تے کرے ساوے سودایاں دے باغ

اپنا بھرم گنواویں نہ توں مست رہیں ہر حال
 آکھن وی تے توں نہ جاویں ہر جائیاں دے باغ

دھرتی نوں رشنا یا جنھاں اپنے فن دے نال
 اوہناں لائے چار چھیرے رعنا یاں دے باغ

اُلفت والی لیبہ تے جھڑے چکدے پیار دی کندھ
 اوہ نیں اُجرن دیندے سجھی سجنایاں دے باغ

ایہہ ہو یا کیہ اے اجاڑ راہواں ، لٹیرے فارغ
اُچکے سارے پٹے نسدے پھرے تے ڈیرے فارغ

نہ پار رستے ، نہ دل ای طُٹے ، نہ شام ہوئی
ایہہ کس وجہ توں نہیں کاناواں کولوں بنیرے فارغ

نہ سپ کیلن نہ بین پھڑکے ایہہ جان جنگل
میں پھر دے دیکھے نہیں شہراں اندر سپیرے فارغ

خراب موسم ، عذاب آفت ، اُداس ساحل
ہے ایس کر کے ای دسدے سارے مچیرے فارغ

پیا سیاست سے وقح وی مندا ، نہ ہلا گلا
بیان بازی نہ سن ترانی وڈیرے فارغ

خزاں دی رت ائے تہے ای کھنڈی ہے مکھتے ندی
گلاب موسم نہ آئے جد تک ، پھلیرے فارغ

توں چین پاویں ، توں موجاں مانیں ، توں گھرنوں جاویں
مکاویں کم جے تے ہوویں فرتوں سویرے فارغ

نہ جد کھتیں چانن میں پیڑے واڑاں سمجھ لوو کے
ایہ دور بیٹھے نہ ہن گے انج ای ہنیرے فارغ

نہ زہر کھاون دی لوکاں نون اے اگرچہ فرصت
جے کھوج لائیے ملن گے بخمتی بتھیرے فارغ

ہوندے جرم نہیں چوکھے نالے رُل جاوے انصاف
دولت والی تنکڑی وِتج بے تُل جاوے انصاف

کمرے دے وِتج ڈکیا خورے کد تک رہنا ایس
میں چاہنا واں کسے طراں ہن کھل جاوے انصاف

محرومی دی اگ بچھاون جاوے سمجھ دے کول
پشلے ورقے جیہڑے مندے تھل جاوے انصاف

جھوٹے دے پتھر ڈگن سارے نکھرے ہن ایہہ باغ
جھکھڑ وانگوں چارے پاسے جھل جاوے انصاف

سبھ نون تولے اگو تکرسی، ویکھے اک اکھ نال
اپنا کون پرایا کیہڑا، مجھل جاوے انصاف

میٹھے ہوون سائے پھل ہن مہکے میرا دیس
چانن بن کے وِتھ فضا لے، گھل جاوے انصاف

اونٹھے مارے حق داراں دا ہووے بھیڑا حال
جتھے زر دیاں چمکاں ویکھ کے ڈھل جاوے انصاف

اُس بستی وِتھ دس تعین کیوں نہ جاوے پھیل
مرداراں دے وانگوں جتھے پھل جاوے انصاف

اونٹھے جین دا کیہ حج اے نخمی جیہڑے شہر
منصف جیہڑا اوہو کرنا مجھل جاوے انصاف

قوماں نسلاں تے زباناں رنگتاں دا اختلاف
چل رہیا اے ہر جگہ امی صورتاں دا اختلاف

مردے جاندے جھوٹھ رسماں تے رواجاں پچھے لوک
ٹک نہ سکیا ایہناں وچوں مدتاں دا اختلاف

کنج نبھے توں آپ دس کھاں اوہدی ساڈی پیارناں
اوہدیاں تے ساڈیاں اے عادتیاں دا اختلاف

اُس دا طاقت تے بھروسہ میرا جذبے تے ایمان
ایسے لئی تے ساڈے وِج اے چاہتاں دا اختلاف

اوہ وے خوشیاں دا وپاری میری خوشیاں وچ اے جان
میرے اوہدے درمیان اے حرمتاں دا اختلاف

کیہ سبب اے دشمنی دا بس اناواں وے شکار
کھل کے سانویں آگیا اے بستیاں دا اختلاف

اوہ نظر تھیں ویکھداتے میں آں کردا دل تھیں بھال
اگو منزل دونہاں دی پر رستیاں دا اختلاف

مالکاں تے نوکراں وے جھگڑے جھپڑے اک بھجال
لے کے آندا ہر گھڑی بس اُجرتاں دا اختلاف

اگو شے وے اک ڈیزائن اگو رنگ اے اک بازار
سبھ دوکاناں نال نہیں پر قیمتاں دا اختلاف

عشق نون ویکھو ڈنگدا عاشق
اپنے آپ نون رنگدا عاشق

شہرت منگے نہ ایہہ عزت
بھکھا دولت منگدا عاشق

اج تے کوئی نہیں پیار ستارا
اپنی ہک تے منگدا عاشق

ویکھن دیدے پاڑ کے سارے
نہ پازیب نہ ونگ دا عاشق

اپنی ولگن نوں بسھ پوجن
 نہ گجرات نہ جھنگ دا عاشق

موٹر کار دے اُتے بیٹھا
 گڑیاں ویکھ کے کھنگدا عاشق

سوٹے دا کوئی گھوٹے دا لے
 سگرٹ دا کوئی جھنگ دا عاشق

دولت اُتے مردا جاوے
 اپنے کو بیچ تے لنگ دا عاشق

ایم روز بناون والا
 بربادی تے جھنگ دا عاشق

انج خدا آپ نون کرے لائق
لوک آکھن تئیں بڑے لائق

کم نہ آون پر آکھدے ویکھے
کوئی خدمت ہے دس مرے لائق

لوک بن دے نیں انج میاں مہٹو
جھٹھے جاہل سی سمجھ بنے لائق

باپ کھندا ترا ویاہ کرنا
پر تو ہوتے سہی کسے لائق

ہن تے ویلے نون دھکے دینے آں
ہووندے سی اسپس کدے لائق

گل سلیقے دے نال کر دے نہیں
وانگ جاہل نہ بولدے لائق

گھر دے جڈیاں نے بس پھسا دیتا
میں بھلا سی کدوں ترے لائق

تھوڑا بہتا ہے گھیڑ چلدا اے
لوک ہیگے نہیں کجھ اہے لائق

وہج غریبی جو نخمی بدھوسن
آئی دولت تے ہو گئے لائق

دو گھڑیاں لٹی ریت نبھا کے سُتے لوک
منزل اُتے تھک تھکا کے سُتے لوک

رُت بہار دی پیلاں پاندی آئی ویچھ
پر اج سارے ہوش بھلا کے سُتے لوک

دو جیاں دا کیہ فکر بھلا دس اوہناں نوں
جھڑے گھر وچ بھانڈا لاکے سُتے لوک

سبھ دی اپنی ڈنلی سبھ دے اپنے راگ
اپنا اپنا متا پکا کے سُتے لوک

ٹردیاں پھر دیاں شکلاں رسیاں رسیاں نہیں
تصویراں تھیں من پرچا کے سُتے لوک

انج گدا جیوں میلا ویکھن آئے ہوں
ہسن گون اتح وقت لنگھا کے سُتے لوک

ہولی ہولی لنگھ گئی آ کے رت بہار
پھلاں نوں بس چونبر لا کے سُتے لوک

گھر جاون تون پہلاں جھٹی پاندے ہے
مڑ کے سارے مکھ پرتا کے سُتے لوک

تائے گن دے نجھی پار ایہہ کئی دیر
اس دھرتی دی کھنی پا کے سُتے لوک

واج اک اپڑی میرے تیک
لگدی میرے دل دی چیک

سجین کر دے سبناں نوں
اپنے دکھ سکھ وچ شریک

ہس ہس پوری کیتی میں
میںوں جد وی بیٹی پھٹیک

لبھدی اے جد میںوں ہار
پی جاناواں لاکے ڈیک

جھپٹے اوبدے پیائے نہیں
موت دی رکھن نت اڈیک

اوہ تے کدے نہ ہوئے دور
دل شیشے جو پے جائے یک

پاڑن والا بن توں شیر
لنجیاں وانگ نہ جسم دھریک

جھپٹے دل وچ پاون پیار
ایسے ہر دم حرف ایک

بازی ہار کے مینوں کہن
تیری گل سی بختی ٹھیک

گھول دتی اے وسِ تساں اوڑک
پاڑ پایا اے وِجِ دلاں اوڑک

دُنیا دُنیا اسپں پئے کرنے آں
ایتھوں جانا ای اے سماں اوڑک

دیر تک ڈولدا رہیا پہلاں
بنھ لیا اوس نے سماں اوڑک

پھر قسمت دا اس طراں ہویا
بہ لیا گھرنوں بارشاں اوڑک

ایدھر اودھر پئے لکدے پھرے نہیں
 قابو آنا اسے مجرماں اورک

کھچیا کھچیا اچے اوہ رہندا لے
 خیر ہووے گا مہرباں اورک

میرے سچ نون پرکھ لیا اوہنے
 ہو گیا میرا ہم زباں اورک

ایس دُنیا نون تچ کے بیٹھا واں
 دس توں لینا کیتہ امتھاں اورک

دل نون نجمی اجال رکھیا لے
 ہور دسو میں کیہ کراں اورک

ہو گئے اج جنوراں توں وی ویکھے سوئے لوک
زر دے زور تے کرے نہیں کجھ بتے بتے لوک

عزتاں والے ہر حالت وِتج گل دی رکھدے لاج
پھر دے اوہو قول توں جیہڑے ہون ننگلے لوک

کدے رُکھ اگانڈے نیں ہن ونڈے نیں ایہہ چھاں
اج کل تے سبھ کر دے ویکھے کم اوئے لوک

جھولی دے وِتج پا دیندے نیں عمراں دے لئی دکھ
اپنا مطلب کڈھدے ویکھے بن کے جھٹے لوک

چنگیاں چنگیاں گلاں توں ایہ دھو بیٹھے نہیں ہتھ
جدھر دی وا چلدی دیکھی اودھر چلے لوک

اتھرو پیار نشانی دیندے اج کل سمجھن یار
پہلاں سنیا دیندے سن کجھ پیارے چھلے لوک

اج وڈیاں دے پیراں اُتے کوئی نہیں رکھدے پیر
رُل جانڈے نہیں بھیراں دے وِج کل مکّے لوک

بے قدرے نہیں قدر نہیں پاندے دین سیانف رول
چنگی گل نون اج نہیں بندھدے اپنے پلے لوک

جنتھوں لبھنی ہووے نجھی مطلب دی خیرات
ہم جانڈے نہیں او سے تھاں تے مار پتھلے لوک

لوکی جھوٹے نہیں گھڑے دیکھ
نال و نظیفے پڑھدے دیکھ

بغض حسد تے حرص عناد
دل شیشے و تاج بڑے دیکھ

خوشیاں نالوں مک گئی سانجھ
غم دے دے دیا پڑھدے دیکھ

آئی کیسی رُت بہار
پھلاں تھیں ہتھ سڑے دیکھ

ہمتہ نہیں پاندے مجرم نون
بے دوشاں نون پھڑے ویکھ

پہلاں رج کے بولن جھوٹ
ڈٹ کے اُس تے اڑے ویکھ

مُجھکھ دی نگری جاوے کون
زرے میچلیں وڑدے ویکھ

نجمی تیکنا ہے انجم
رکھ توں پتر پھڑے ویکھ

غرضاًں دے جد پلے ناگ
بختاں نوں فر لڑے ناگ

پتھر جُتیاں توں رہ دور
ایہناں دے وچ پھرے ناگ

فیدہ برفاں لان دا کیہ
جتنے اگاں لاندے ناگ

اوہو فجر اں نوں گئے ڈنگ
راتاں نوں جو نکلے ناگ

۱۹۲
دیوین کنڈھاں نوں نہ بھیت
کنڈھاں دے وچ رہندے ناگ

بہنھے ذہن اچ کنڈلی مار
سوچاں دے چمکیلے ناگ

لکیاں توں تے چنگے نین
راہواں دے وچ بیٹھے ناگ

جداوہ لیندے جان دا ناں
منظران سناہمنے گھرے ناگ

اج دے دور دے پنجھی لوک
ناگاں توں زہریلے ناگ

ایہو سوچ کے ہواں دنگ
لوکی کر دے نیں کیوں جنگ

دن وی لگدا جیویں رات
جیون دا نیں کوئی رنگ

پٹی بھلیکھیاں اندر جان
دکھاں دیتا سولی تنگ

اُچی اُچی چک کے کندھ
کیتا دل دا ویہڑا تنگ

چنگیاں گلاں بھلیاں نیں
ظاہر ہو گئے ساڈے تنگ

روگی دی نیں لیندے سار
ویندے نیں سبھ اُس دا تنگ

ساوے پتر سک دے جان
بدلے نیں پر جیون ڈھنگ

پہلاں اُس نوں عودھ بیان
فر اُس سپ توں کھاندے ڈنگ

چلدے رہے سبھ اپنی چال
ٹریا کوئی نہ بخمتی سنگ

دل دا روگ سُنَا کے ننگھ
دُکھ دا زہر پلا کے ننگھ

ساڈے ول وی مُکھ توں موڑ
سانوں وی زخما کے ننگھ

ایسراں ونڈ ہُن اپنی چھاں
پیار دے رُکھ اگا کے ننگھ

بھیڑے کولوں رہ توں دُور
اپنی پت بچا کے ننگھ

راہ دے کندھے کر کے دُور
قرضے سبھ چُچکا کے ننگھ

مجبوری دی ہر کندھ توڑ
اپنی گل منوا کے ننگھ

بھیڑے بوہتے دُنیا دار
اوپناں توں کترا کے ننگھ

چن توں بھاویں، آ نہ کول
اپنی دھوڑ تے پا کے ننگھ

تارے توڑ یاں چن اچھال
نخمی ہنر دکھا کے ننگھ

شالا انج ای دیوے لورے خوشیاں والی پینگھ
چاہڑے ہر دم لک مروڑے تاہنگاں والی پینگھ

نال مزے میں لیندا رہیا ہونٹے ساری رات
بھا کے لے گئی واءے گھوڑے سوچاں والی پینگھ

شور شرابے کولوں نس کے جد میں کلا بہہ جاں
میںوں تیرے تکچھے لورے یاداں والی پینگھ

نمنا نمنا ہسدی جاوے سڈے اپنے کول
ہتھ ہلا کے گورے گورے چاواں والی پینگھ

میرے دل نوں کھچ لیندی اے جد میں لاواں زور
ایدھر اودھر ڈولے کھاوے نکراں والی پینگھ

ایہدے نال ہلارے لیندا ، ڈگیا وان کئی وار
مینیوں خوب بھٹائے جھوٹے سدھراں والی پینگھ

رُت دی رانی وانگوں میرا دل مُٹھدی اے روز
دوے ہلارے تھوڑے تھوڑے تہجھاں والی پینگھ

جنھّاں ڈھابا ہر اک کندھ نوں اپنی ہمت نال
اوہ اسمان تے ویکھے پاندے عزماں والی پینگھ

شک دے بدل وس گئے ، نکلی پیار دی نجھی دھپ
ویکھ فضا وچ نظری آوے رنگاں والی پینگھ

کیہڑا کہندا دستو کال
ہر بندہ تے ہے خوش حال

ڈھیری ڈھا کے نہ توں بیٹھ
نکیاں نکیاں آساں پال

سجناں نے پرتا یا مکھ
سینے دے ورت کھبھ گئی پھال

ہار نہ جاویں جیون کھیڈ
ویلا آکھے سرت سنجھاں

پلا چھنڈیاں نکلی دھوڑ
قرضے پھسیا اک اک وال

لوکاں اپنی بدلی کُنج
سادے اوسراں بھیڑے حال

جیکر چاہنا این انصاف
حق دی کردا رہ توں بھال

لینی اوں جے سکھ دی چھاں
دکھاں نوں توں کولوں ٹال

تیرے بھتی کھنڈے لیکھ
ایویں نہ کڈھوا توں فال

مینیوں جین دا دل نسئیں آیا میں آں بُردل
رکھیا دل نوں میں ترلایا میں آں بُردل

اُس جھوٹے دی ہو گئی سچّی ہر گل ایتھے
میرا سچ وی جھوٹہ اکھوایا میں آں بُردل

اودے روپ لے موتی میں تے چگ نہ سکیا
دل اپنے نوں نت زخمایا میں آں بُردل

سارے لوکاں رو رو دھوکھاں کڈھیاں نہیں پر
میں ایہہ بھانہٹر اندر لایا میں آں بُردل

اپنے دل دی گل میں اپنے سبناں نوں وی
کہہ نہ سکیا ، کہہ نہ پایا ، میں آں بُردل

سُکھ دی منزل بھن لئی میں کچھ نہیں کیتا
کوئی بوہا نہیں میں کھڑکایا میں آں بُردل

اپنیاں رتجھاں دا گل گھٹیا اپنے ہتھیں
ہر اک سدھرنوں دفنایا میں آں بُردل

میں تے کوئی وی رنگ نہیں چکیا رنگلی رت دا
رت لنگھی تے میں پچھتایا میں آں بُردل

کدی کدی میں اپنے کولوں نچھی پچھناں
میں کیں ایناں بھارے چایا میں آں بُردل

وہماں والیاں بکیاں کھولھ
ایہہ کیوں کلتے بکھیاں کھولھ

کھوہ پریم دا چلن دے توں
پیار دیاں نہ ٹلیاں کھولھ

میرے دل تے بجلیاں ڈیگ
جھٹک جھٹک کے زلفاں کھولھ

پٹیاں بن کے رکھ نہ توں
ویکھ تماشا اکھیاں کھولھ

میتوں یمن دے سکھ دے ساہ
میریاں کسیاں مشکاں کھولھ

زنداں تائیں لے آ جام
ایہ معمور صراجیاں کھولھ

وِج فضا دے مشری گھول
کنبدیاں کنبدیاں بلیاں کھولھ

کل جو دتیاں ہتھیاں نال
اج توں نال اوہ زنداں کھولھ

بٹ بٹ تکی جا نہ توں
بخمی دل دیاں گھنڈاں کھولھ

مُکُن تے نہ آوے ہُن تے ایہہ دردِیلا موسم
کنا چہر کوئی لاوے ایتھے دستو زخم تے مرہم

کچھ رُتے باگیں جا کے جیہڑا لٹ مچاوے
اُس توں وڈا کون لٹیرا کیہڑا ودھ کے ظالم

تیری یاد اتح سبحناں میں تے ایسراں اتھرو کیہراں
جسراں رات نوں اُترے باگیں پھلاں اُتے شبہم

ایہناں کولوں کاہدا اوہلا ایہہ نیں گھر دیاں کندھاں
ایہناں دے اسی سانجھ سہائے میں جینا واں ہر دم

دونہہ پاسے دے دندے سچن تیگھے کر کے رکھدا
وچوں جڑ ایہہ وڈھدا اتوں آکھے تہاڈا خادم

اپنا اتو سڈھا کرنا اوہنے جسراں ہووے
ایسے صفت بنایا خورے اوہنوں ساڈا حاکم

حق دو جیاں دے کھوندا سبھ نال کردا دھکے شاہی
اپنی اس کرتوت تے ارج تک ہو یا نہیں اوہ نام

اکھراں دی ایہہ کھیڈ نرالی جیہڑی روز میں ویکھا
پچھ نہ کئی چستی اوندی پڑھنا واں جد کالم

کیہ ہو یا جے نال مرے انصاف نہیں ہو یا بچھی
میں سچا واں ایہہ گل جانے اُنج تے سارا عالم

پے گئی شام ایہہ لگا غم
توڑ نہیں چڑھیا کوئی وی کم

اک پلانگھ اے سورج دی
لنگھ جاوے دن کر کے چھم

روح دی سستی سڑدی اے
کوئی تے آکھے کھل جا سم

مارو مار غریبی نوں
حالے اس وِج ہے وے دم

دُکھ دا جھکڑ جھلیا اے
سینہ سڑدا اکھیاں نم

عشق دے روپ اولے نیں
پیوے زہر لہاوے چم

پھول کے کھاتہ دل دا ہُن
یہک لے اس دا توں دم خم

جس پل تینوں یاد کراں
دُکھ دی لہر وی جاوے تھم

غم دے بدل چھائے نیں
وسن ہنجو چھم چھم چھم

جد وی مُکھ وکھاوے ہُمھ
دل نون آ ہتھ پاوے ہُمھ

ڈنگے آن کے ساہواں نون
پکے پیر جاوے ہُمھ

وا ہوئی اے ویکھو بند
اندر وڑدا آوے ہُمھ

دو گھڑیاں وِتج سبھے کھ
ردھا پکا جاوے ہُمھ

پھلاں جڑیاں لوکاں دے
منتھے شکناں پاوے ہمھ

ٹک کے ایہہ نہیں دیندا بہن
اندر باہر نچاوے ہمھ

اے سہی کمرے وچ سکون
باہرتے وڈھ وڈھ کھاوے ہمھ

نو دیوے دی کنبدی پئی
ہن تے سا بنجھ مکاوے ہمھ

بھوں پتوں آوے ساڈے کول
بنجھ نت ساوے ہمھ

ولدے جائیے چار چھیرے کندھاں اُچیاں اُچیاں
 لہ نہ جاوَن کدھرے تھلے دھپاں اُچیاں اُچیاں

بے ترتیبی رچ وس گئی اے ساڈے اندر ایسراں
 ویٹریوں کولوں رکھیے ہن تے گلیاں اُچیاں اُچیاں

عملاں والا کورا ورقہ اک نشیں بھریا ساغھوں
 دھون اکڑا کے کرئیے فروی گلاں اُچیاں اُچیاں

اپنی ذات دے آل دوالے ہر دم گھدے رہیے
 کھیسے بھاویں خالی نیں پر سوچاں اُچیاں اُچیاں

ہن تے دل دی مرضی ایہہ پئی جنگل ڈیرے لائیے
شہراں دے وچ رہ گئیاں نیں چیکاں اُچیاں اُچیاں

جیوندے جی تے سارنئیں لیندے پر کیوں خوئے لوکی
مرنوں تِکھے پئے بنواندے قوراں اُچیاں اُچیاں

کنے لشکر ٹورے کوئی نئیں منزل اُتے بھجیا
راہواں دے وچ اٹھریاں رہیاں دھوڑاں اُچیاں اُچیاں

وچ فنا دے خوشیاں مانن ہر خطرے نوں بھل کے
میرے توں تے چنگیاں ایہو ڈاراں اُچیاں اُچیاں

بھیڑے کم دی راکھی کرنا جنھاں والے شیوہ
اوہ وی بہرتے بنھ دے نچھی پگیاں اُچیاں اُچیاں

دل دا کعبہ کنج بچاواں
تن وستی وِتج پھرن بلاواں

سُکھ پروہنا بن کے آیا
اس نون کتھے دس بٹھاواں

سُردے بُلکھاں نون چین آوے
لیندے سبناں دا جد ناواں

یادیاں دے چنگیاڑے ساڑن
ٹٹے دل نون جد سمجھاواں

وہماں والے تھلے اندر
کنج یقین دا بوٹا لاواں

لیراں لیراں جھولی ہوئی
پھل اتبار دے کتھے پاواں

رتجھاں والا جگدا دیوا
ہتھیں دسو کنج بچھاواں

ماڑے اُتے ہل میں پھیراں
تگرے ساہمنے میں گھبراواں

نجمی ورگے مونہ پھٹ تھیں میں
کاہنوں دسو متھا لاواں

رنگِ خوشیاں دے جھولی پاؤں ٹُریا واں
صحراواں وِتج پھل اُگاؤں ٹُریا واں

جنتھے مینوں چاہیا سبھ توں پہلاں سی
اودھا ہن میں کھوج لگاؤں ٹُریا واں

مگر فریب دے جنتھے جھیرے کھلے نہیں
اوپناں تائیں مار مُکاؤں ٹُریا واں

بیہڑا ونختے آ کے میرے جنتھے نوں
اوپو تیر میں ہک وِتج کھاؤں ٹُریا واں

سرتے چُک کے پیار دی کھاری ویکھ لوو
سجناں دا میں درد ونداون ٹُریا واں

رُتاں وِتھ تبدیلی اوڑک آوے گی
رنگلی رُت دا کھوج لگاؤن ٹُریا واں

دوجیاں وچوں جیہڑے کیڑے کڈھدے نہیں
اوپناں نوں وی کجھ سمجھاؤن ٹُریا واں

غم دے کندے چُکے جنتھی ہمت سی
ہن خوشیاں دی خیر لیاؤن ٹُریا واں

جنتھے نچھی پیار دے خواب دکھائے سن
میں اوہ رُسیا یار مناؤن ٹُریا واں

مُورَت ذہن بنائی اکھاں پھڑکن لگیاں
یاد سبجن دی آئی تاراں کھڑکن لگیاں

میری وگدی رت تے جیہدا دل نہیں جھریا
اوپنوں ڈگیا ویکھ کے ساہواں اڑکن لگیاں

رُکھ تے بیٹھیاں سپاں جد وی ہریاں چکیاں
نھیرے دے وق سہمیاں پڑیاں پھڑکن لگیاں

پھلاں دے نال میں تے جد وی پیار جتایا
میرے چار چھیرے اگاں بھڑکن لگیاں

جنہاں دے نال پیار دی سانجھ ودھائی سی میں
اکھیاں دے وتھ اوہو شکلاں ارٹکن لگیاں

اگ ورہی تے ساکت ہویاں سمجھ دیاں نبضیاں
رُت پھری تے اوہو نبضیاں دھڑکن لگیاں

گل گل تے پئے آن ابالے لوکاں نوں ہن
وتھ دماغاں جیویں ہانڈیاں گھڑکن لگیاں

میرے دل دے زخماں میں جد رولا پایا
ذہن چبارے آکے بجلیاں کڑکن لگیاں

بے تقصیرا تکیا جد میں سولی چڑھدا
ہنجواں دے نال بھریاں اکھاں سڑکن لگیاں

بلیٹھا ویلے دے کھنڈ نوجیاں
سمجھ نہ آوے کیہ میں سوچیاں

ہسٹر اندر ودھدا جاوے
اپنے دل توں پیا دبوچیاں

کول نہیں عملاں والی گاچی
بھٹی جند دی کیویں پوچیاں

پٹھے سدھے پینڈے کر کے
پیراں نوں ہن آیاں موچیاں

دین دی خدمت کرن چ اچھا
کیتا اپنا نام بلوچاں

میرے سرتوں لنگھ جاندی اے
تیری گل میں کیویں بھوچاں

کم ہوندے بس اونہاں دے نیں
کول نیں جیہناں دے اچوچاں

جتنا کم کھڑاری دا اے
دا ای دسنے ہوندے کوچاں

ودھدی جاوے کاک دل تے
نچھی ایہنوں کنج کھروچاں

پیار دے ذائقے میں تے سائے دیکھے نہیں
موسم سبھے ہولے بھارے دیکھے نہیں

تیری تانہنگ اتح گلشن گلشن پھریا واں
میں گلشن دے سبھ لشکارے دیکھے نہیں

واواں آباں رنگاں بھریاں میرے کول
تتے ٹھنڈے خوب نظارے دیکھے نہیں

ڈالی ڈالی گیت میں گائے پھلاں نال
میں پھلاں دے سائے کائے دیکھے نہیں

اپنے من دی دُنیا آپ میں بدلی اے
طوفاناں دے کئے دھارے ویکھے نہیں

پنڈ بنھ کے تے کوئی وی بیٹھا دِسیا نہیں
ہر تھاں ای میں پئے کھلارے ویکھے نہیں

کُپیاں دے گھر کھیدہ پٹی اُددی دِسدی اے
کُپیاں دے میں میجل چبارے ویکھے نہیں

تیریاں یاداں جیہڑے آن وکھائے سی
میں اوہ سارے منظر پیارے ویکھے نہیں

اُس تھیں ودعیا ہون دا منظر دتساں کیہ
اوبدی اکھ اتح چمکدے تارے ویکھے نہیں

اپنی سیت مٹانڈے میں ایہ کلیاں رہ کے ٹھہرے نہیں
چارہ گر توں خورے کاہنوں اج دے لوکی ڈرے نہیں

دنداں دے نال کھولن اوہو ہتھاں دیاں دتیاں نوں
سوچ سمجھ توں کم نہیں لیندے جو چترائیاں کر دے نہیں

دکھاں والی کالی رات نے ایسراں سانوں چندیا لے
کھرے کھرے اوہ وی کوندے جیہڑے ساڈے گھرے نہیں

سونے دے نال ٹانکے پتھر لوکی جا نال ویندے جے
مانجھ سہارے جس دے چنکے اوہو عیشاں کرے نہیں

و کھرانہ اکھواویں سبجناں توں دُنیا دے نال ٹریں
شوق اوّے پالن والے وقت توں پہلاں مرے نہیں

دُنیا اک دریا اے وگدا بندے وِتج نہیں پتھراں وانگ
بسھ طوفانی لہراں نوں جو اپنی ہک تے جردے نہیں

اچھے میچلیں سوون والیو، تھلے آکے ویکھ لوؤ
فٹ پاتھاں تے سُتے ہوئے کتے بے گھر ٹھردے نہیں

اس دھرتی دے بھاگ نہیں سُتے ایسے لٹی انج ہوندا اے
جیہڑے حاکم بن دے ایتھے اپنے کھیسے بھردے نہیں

اپنی منجی بیٹھاں نجھی ڈانگ کدی نہ پھیرن لوک
دوجیاں دی پر نیّت اُتے ہردم انگلاں دھرے نہیں

جادو کیتا خوش گفتاراں
دھرتی دیکھے پیار بہاراں

موسم کٹھیاں رہن دے آئے
میں وی سانجھ دی کندھ اُساراں

بُلٹھاں اُتے ہاسے جھکے
چوڑے دتیاں نہیں چھنکاراں

مُڑ اتبار گواپے لہجے
برچیاں جیون وِتھ مہکاراں

بُوہے شوق دے کھل گئے سائے
وہ جن لگ پیاں دل دیاں تاراں

یار دے ہتھ نہیں ڈوراں سجھے
راہ دیوے یا کرے دیواراں

اُچا ہووے دیس دا ناواں
ایہدے تے نت رہن بہاراں

پھل سوچاں ذے ٹہکن لگ پئے
رونق ہو گئی وچ گلزاراں

اج اے نجمی بچنا اوکھا
اُٹھیاں تکھیاں تیز کٹاراں

لوکی جذبے سولی ٹنگدے میں دیکھے نہیں
منصف ایتھے رشوت منگدے میں دیکھے نہیں

مانگت وی اک پیشہ بنیا کیہ ہن کرے
ہٹے کٹے لوک وی منگدے میں دیکھے نہیں

کون اے جیہڑا توڑے ظالم ہتھاں نوں ہن
حق والے وی ایتھے منگدے میں دیکھے نہیں

لوچھ ہو میں نے کھوہ لیا پیار و طیرہ بسجھ توں
بھانبر بلدے تھان تھان جنگدے میں دیکھے نہیں

ایویں تے نیئیں لوکی ڈردے رسیاں کولوں
سپ رسیاں دے بن کے ڈنگدے میں ویکھے نہیں

اوہدی اک نیئیں منتی کیتی اپنی مرضی
ٹوٹے کر کے اوہدی ونگ دے میں ویکھے نہیں

اپنے سچیاں ہون دیاں جو قسماں کھاندے
وڈیاں لے کے ہتھ اوہ رنگ دے میں ویکھے نہیں

چونکاں وچ کھلوتے منڈے پینٹاں پا کے
گڑیاں ولیں ویکھ کے کھنگدے میں ویکھے نہیں

سارے نیئیں اک جیسے ہوندے نجھی یارا
چنگے لوک بھیرے جھنگ دے میں ویکھے نہیں

پیار دے پھل مسکائے نہیں
سجناں درد و نڈائے نہیں

پلکاں بچھیاں بچھیاں نہیں
شکوے مونہہ تے آئے نہیں

وعدے تے آ کرے کھان
وعدے کسے نبھائے نہیں

جنھوں ویکھ کے جیوندے ساں
اوہنے رو سے پائے نہیں

دل و توح ہوس اے دولت دی
صابر ناں رکھوائے نہیں

ہور وی بھڑکی لائی اے
بدل دے اس سائے نہیں

میری یاد دے شیشے توں
نقش ترے دھندلائے نہیں

جھوٹے ہو چھڑ لے پیٹھے
سادھو چور اکھوائے نہیں

منصب نجھی وڈے سن
بندے چھوٹے لائے نہیں

اگ نفرت دی چار چپیرے اس وق سٹروا کیہڑا نہیں
جنگ غربت دی اندر باہر اس نال لڑوا کیہڑا نہیں

جیکر تہاڈا اذن ملے تے اک گل تہانوں آکھاں میں
پھل ملن تے اوہناں نوں فرہس ہس پھڑوا کیہڑا نہیں

لوڑاں دا اک ہڑھ اے جیہڑا پتھر سمھ اٹھواندا اے
علم جیاتی مُفت بے لہجے گھرنوں کھڑوا کیہڑا نہیں

میری کھوٹی قسمت دے وق پیار ترانہیں لکھیا سی
دسو ہیرا لہج جاوے تے تاج اچ جرڈا کیہڑا نہیں

جتنھے ساہ میں لے کے آیا اوہ تے پورے کرنے نہیں
ہر اک شے وے فانی ایٹھے پتر جھڑدا کیہڑا نہیں

تھاں تھاں کنڈے کھڑے نہیں مکاری عیاری دے
لوکی پئے لکھ بچاون اس نال اڑدا کیہڑا نہیں

کوئی ہووے گا جیہڑا حق سچ اپنے سرتے لیندا اے
دوجیاں دے سر اپنے اوگن ایٹھے مڑدا کیہڑا نہیں

سچ توں لوکی دُور پئے ہوون نہر پاسے ایہہ دیکھ رہیاں
چلن جیکر جھوٹھ بہانے تے فر گھڑدا کیہڑا نہیں

پیار دا موسم تکیاں مینوں نجمی مدت ہوگئی اے
ویر کرودھ نفرت وچوں ایدھر وڑدا کیہڑا نہیں

زہر جو پلاوے مینوں
یار اوہو بھاوے مینوں

اوہدے اُتے مراں جیہڑا
لارے نت لاوے مینوں

دُکھ کھدے اگے پھولاں
ایہو دُکھ کھاوے مینوں

چیتے دا پل پل
ڈنگ ڈنگ جاوے مینوں

یار میرے کول کھڑا
ہمتہ نہ پھڑاوے مینوں

بلدی تے تیل پائے
بڑا ای ستاوے مینوں

ڈھیر کرے جتاں اوہ
دند چہ وکھاوے مینوں

ہر ویلے نوہاں دکھ
آکے جگاوے مینوں

آپ مہارا جیہڑا
کیہ سمجھاوے مینوں

اپنی گل تے لوک اڑے نہیں
خورے کتھوں سبتی پڑھے نہیں

ڈانواں ڈول جو پھرے پئے نہیں
دیکھو ہندے کس دھرے نہیں

سوہن دیاں کیہ گلاں چھوہے
پھلاں نال ایہ ہتھ سڑے نہیں

کچھ نظراں دے تیر نہیں کھتے
کچھ زلفاں دے ناگ رٹے نہیں

پورا بھاویں اک نہیں کیتا
 وعدے کیتے اوس بڑے نہیں

سانجھ مروت جد دی مہنگی
 غم دے دریا گل پڑھے نہیں

جہڑے جھوٹے نوں سچ بناون
 ایٹھے انج دے لوک بڑے نہیں

شمع اُتے جان سو واری
 پروانے دے پر جھڑے نہیں

خورے نجھی ہوراں آنا
 سبجن راہواں مل کھڑے نہیں

میں خوشیاں نوں بھناں خوئے کیہڑے شوہ وچ رڑھیاں نہیں
سبھ دے حصے آندیاں سیں ایہ تے قسمت پڑیاں نہیں

ویر کرودھ نفرت نوں تے سانہہ سانہہ کے رکھدے آں
اُلفت چاہت پیار جڈیاں سبھ شیواں ساکتوں رڑھیاں نہیں

وتیح کے اپنا اپنا سودا سارے ٹردے جاون پئے
میریاں سدھراں اوڑک نوں میرے ول ای ٹڑیاں نہیں

توں رسیا تے انج لگا جیوں جان جسم چوں جاندی لے
وس لایا پڑٹیاں سانجھاں مہنتوں مول نہ بہڑیاں نہیں

لگدا میرے لیکھاں دے وِج رت نے خوشیاں لکھیاں نہیں
ایسے لئی تے میرے کولوں ہو کے واپس مٹریاں نہیں

پیار دے بول وی بولن لگیاں دستو کوئی مل لگدا اے
پر ایہہ تھیواں ساڈے کول تے لگدا تھڑیاں تھڑیاں نہیں

ایہناں دے وِج سا بچھ دا مینوں کوئی وی رشتہ دسدا نہیں
اپنے اپنے مطلب دے لئی ایہہ سمجھ کندھاں جڑیاں نہیں

اپنی اپنی دونواں ویکھو کنج شناخت بدلی اے
تکدے رہو پر پتہ نہ لگے مندے نین کے گڑیاں نہیں

اساں کیہ دینا نچھی یارا اون والیاں نسلان نون
ساڈے کول تے اپنی لئی وی پیارتے خوشیاں تھڑیاں نہیں

ہمت نال سی مارے بنھ
ہمدردی نے توڑے بنھ

مرزے یار دی بکئی نوں
اپنے دل دی گھٹھے بنھ

صبر رضا جے چھٹ جاوے
ٹٹ جانڈے فرساکے بنھ

جے کر پینا خالص ددھ
فیر لویری بوہے بنھ

فطرت اویدی طوطے وانگ
بھاویں پیار دے رستے بنھ

انج نہ کر توں بسمل یار
دکھ نہ ساڈے پتے بنھ

اوہ تے عابد تیرے نہیں
مارن جیہڑے کچھ بنھ

اوہ قسمت ہتے شاکر نہیں
جیہڑے مار کے بیٹھے بنھ

نجھی اپنے محسن نوں
دل دے بندی خانے بنھ

ہر اک اکھ آوارہ کیوں اے ایہہ وی سوچو
بن دا پھل شرارا کیوں اے ایہہ وی سوچو

نسدا جاوے اتھے وا ایہہ توڑ کے راساں
بندہ آپ مہارا کیوں اے ایہہ وی سوچو

کیہڑی گلوں ہوئے ساڈے پنڈ لمیرے
ٹٹیا آس دا تارا کیوں اے ایہہ وی سوچو

اوسنوں کیہڑے پر لگے سرخاباں دے نیں
جھوٹھا سچ توں بھارا کیوں اے ایہہ وی سوچو

بے حسّی کیوں دستوِ دل تے راج اے کر دی
چاہت وِتج خساراً کیوں اے ایہ وی سوچو

آکے مکے رنداں تائیں کیوں ترسائے
رُت ایہ لاندی لارا کیوں اے ایہ وی سوچو

کسے دا ویلا سچن نیئیں ایہ سارے آکھن
ویلا بے اتباراً کیوں اے ایہ وی سوچو

کادے بٹی ایہ ہندہ اینے پاپڑ ویلے
پایا رانج کھلاراً کیوں اے ایہ وی سوچو

اکھ پُرا کے نخمی توں اوہ لنگھ جاندا اے
فرومی بگدا پیارا کیوں اے ایہ وی سوچو

تھوڑی تھوڑی پیار دی سبناں کھٹی کر لے لو
اس وچ اپنی چاہت دے توں ہن جو ہار پرو

اوہناں نال یرانہ کیہ جو بوہنے لیندے ڈھو
اوہناں دے دوستانے کیہ جتھاں وچ لے بو

بیہڑی میں سمجھائی تینوں من لے توں اوہ گل
اوہ تے کافر ہو یا لے پر توں نہ کافر ہو

کتنی وار میں لکھ لکھ ڈھایا اوہدا پیارا ناں
آئی نئیں پر اوہدے وتوں یاداں دی خوشبو

میتھوں ایسراں وکھرا ہو کے تینوں بھننا کیہ
میرے نال توں رل کے آہن چانن راتے رو

دکھ دا ساتھی بن کے کوئی نہیں ٹریا میرے نال
خوشیاں مینوں ملیاں نہیں میں دکھ ای لیتے ڈھو

گل سرے توں چا ہڑ دے اینوں ادھوائے نہ چھڈ
اوہو یار ای پیارا لگدا توڑ نبھاوے جو

میں سوچاں نوں آکھ بھیا واں تسیں نہ پاؤ جھل
میرے کول نہ آؤ مینوں تارے گنن دیو

اوبدے دل توں لہ نہ جاویں پکھیں کدھر توں
اوبدے کول نہ ایباں جا کے بھتی یار کھلو

دُشمن نل کے بیٹھے راہ
سجّوں ساڈی تیکدے راہ

قدم قدم تے رُکنا پئے
جد گلشن دی چلیے راہ

اوہناں نوں سمجھائیے کیہ
جاون جیہڑے پُٹھے راہ

دُھپیاں دے وِج سڑدا رُکھ
بارکس دی ہُن ویکھے راہ

یاراں نوں ایہہ نہیں توفیق
پاون سانوں سدھے راہ

اوہناں نوں توں کجھ نہ کہہ
جیہڑے اپنی لگے راہ

میرے کول کھلونڈے نہیں
سارے اپنی لینڈے راہ

کتنی کٹ کے جاندے لنگھ
اج نہیں لوگی منگدے راہ

جنھوں بختی بختی حق دی بھال
اوبدے ضامن سہجے راہ

بحیوی نہ ہووے بوہتیاں کماں دا فائدہ
ایسے طراں نہیں ہوندا لشکاں دا فائدہ

وڈا سی مونہہ جدوں کدی مینوں سی ملدیاں
ہن آگیا اے ساہمنے جھڑکاں دا فائدہ

بے شک ایہ میرے نال ای رہندے نہیں ہر گھڑی
ویلے تے کم نہ آئے تے سبناں دا فائدہ

نھیرا جے میرے گھر دا ای ہو یا نہ دور تے
مینوں بھلا کیہ چن دیاں کرناں دا فائدہ

منزل تے پہنچ کے ای ایہ آندا خیال لے
رستے تہ تیز کیتیاں قداماں دا فائدہ

جس دن سفر تے نکلیا کیتی مسافرت
تیری منظر چ آوے گا رگھاں دا فائدہ

وستے نہ لوڑ ویلے جے دستو بھلا تسیں
سانوں کیہ سرتے چھاگئے بدلاں دا فائدہ

جیکر ایہ ساڈے گھردی راکھی نہ کر سکن
فیر کیہ توں دس اُساریاں کندھاں دا فائدہ

جیہڑے نہیں دل دی تار نوں جا کے پلاوند
بخھی بھلا کیہ انج دیاں شعراں دا فائدہ

مار گئی اک گل زبکی جہی
لے گئی روہڑ کے پھل زبکی جہی

سارا جُتہ نال اے میرے
اک شے اوہدے ول زبکی جہی

مت لینے دے دینے پے جان
چال اوہدے نال چل زبکی جہی

دل نوں ڈک کے رکھیا سی پر
سدھر گئی اے پل زبکی جہی

سکھ مانے ای جس دھرتی تے
اوس لٹی اوکڑ جھل زنگی جٹی

دکھ دریا تے گل چڑھے سن
کیہ کردی دس ٹھل زنگی جٹی

میٹھے میٹھے پھل ایہ پیارے
دیندی سانوں ول زنگی جٹی

کیسں جدوں وی پھریا جاوے
دیندے مچھتی تل زنگی جٹی

چھڈ دے نجھی ساری دُنیا
پیار دنی نگری مل زنگی جٹی

ہمتھ جدوں وی ایٹھے دولت بدلے گی
میرے دیس دی اوہدوں قسمت بدلے گی

پیار دا چانن جس دن ایٹھے کھلے گا
ساڈے مکھ دی اوہدوں رنگت بدلے گی

شایں جے پچھتاے دن دیاں کماں تے
روگ مٹن گے کجھ تے صورت بدلے گی

اکھیاں نوں جد نو لبھی سچائی دی
فر ایہناں دی ساری حیرت بدلے گی

جس دن اپنا ودھ کے توں حق کھوویں گا
تیری قسمت اُس دن قدرت بدلے گی

کیٹری شہہ تے میری میری کرنا این
کسراں دس ایہہ تیری عادت بدلے گی

دل کعبہ جد پیارے نال سجاواں گے
ودھ جاوے گی عزت، حرمت بدلے گی

اکو جٹی جد سمھ، وینج چاہت ونڈاں گے
ساڈی حالت فیر محبت بدلے گی

جد توں نجمی اپنی ذات پہچھانے گا
اوپدوں ای فر تیری حالت بدلے گی

مل جاوے بے دل نون چاہت فرمائیں دُنیا بھیڑی
دے جاوے بے یاری راحت فرمائیں دُنیا بھیڑی

سانجھ سہاگے مل جاوون تے دُور ہنیرے ہوندے
اپنے بے نہ کرن بغاوت فرمائیں دُنیا بھیڑی

مُجھکنا کوئی نہ سوں وے ایتھے رچیا کوئی نہ رووے
ایسراں دی بے ہووے حالت فرمائیں دُنیا بھیڑی

سارے گونگے بولن ایتھے سارے اٹھے دیکھن
مل جاوے بے اپنی طاقت فرمائیں دُنیا بھیڑی

دامنِ وِجِ شرارے ہوون بھاویں پھل مہکدے
پے جاوے جے فکر دی عادت فرنیں دُنیا بھیڑی

سارے لوکی رل رل ایتھے خوشبوواں ورتاوں
کڈھ دیوں جے دل چوں نفرت فرنیں دُنیا بھیڑی

سُکھ دیاں سانجھاں پاوں سائے دکھ وُچ لین اے ساراں
مک جاوے جے ایتھوں غربت فرنیں دُنیا بھیڑی

سولھ سویرا ہوونے ہر تھاں دُور ہنیرے ہوون
سُفنے جے کر بن حقیقت فرنیں دُنیا بھیڑی

لوڑ پوے تے نجمی دل دی پیاس بچھاون خاطر
بھ جاوے جے پیار دامت فرنیں دُنیا بھیڑی

رُتاناں دے ہُن ڈنگ میں کھاواں جی کر دا اے
 دریا کنڈے بہہ کے گاواں جی کر دا اے

اپنے ٹھنڈے لیکھاں نوں میں نگھ پُچاواں
 دل دے جنگل وِتھ اگ لاواں جی کر دا اے

دھوڑ غماں دی ہولی ہولی بہہ جائے ساری
 کوسے اتھرو انج وگاواں جی کر دا اے

اکھ دی نگری دیوا بن کے جگدا راں میں
 ہر اٹھے لئی اکھ بن جاواں جی کر دا اے

لو بھ توں ہر دم پاک رُسے ایہہ پیار مرا ہن
اُکھرن میریاں انج امی ساہواں جی کردا اے

پیارِ خلوص دی وا نوں جتھے ڈکيا لوکاں
اوتھے اوتھے سنھ میں لاواں جی کردا اے

سفنے ہوون رنگ برنگے رنگ بھریاں تعبیراں
ویکھاں ہر دم شوخ اداواں جی کردا اے

پہلاں اُس نوں چونبٹر لاواں چھبٹر دیاں میں
رُس جاوے تے فرمناواں جی کردا اے

گھٹے رکھاں ہر دم نجی سا بھ دے بوہے
دل مندریاں وِتج ٹل وجاواں جی کردا اے

جہدے ہوون مندے کالے
اوپدے مہٹے بول وی کھالے

اوپدے لئی سبھ رستے روشن
جہدی اکھ و تھ چمکن تالے

اوپنوں ای بس اصلی بھدی
پیون لئی جو آپ نتارے

پیار دی خوشبو کنج اوہ پاون
جنھاں دل تے بوہے مالے

رونا وی فر لذت دیندا
روئیے جے کرت دربارے

اوہ دریا دا حال کیہ جانن
گر دے جہڑے نال کناکے

پہلے دھندے مک جاون تے
سجناں پائیے ہور کھلارے

اُتوں بھولا، وچوں کھچرا
مینوں شیشے وچ اتارے

نچھی حال کیہ دے اپنا
گن گن تارے رات گزائے

اپنی وِتح جیاتی میں تے نھیرے گھلے دیکھے
جدوی دیوا بال کے بیٹھا جھکھڑ جھلے دیکھے

سبز سویرا اوندا دیکھ کے ہا سے سی جو ہمدی
اوسے اکھ چوں اج میں سبحناں، ہنجدھلے دیکھے

کھندے سن پئی تارے چمکے رستہ دسن والے
منظراں چک کے تکیاتے اوہ راہ وِج رُلے دیکھے

جنھاں دیاں بنیاداں نوں پکیاں کیتا، متھیں
زر دی تکرپی دے وِتح میں تے اوہ وی تُلے دیکھے

جیہڑے کھیت دا اپنے وتوں کل تے کم نہیں پایا
دن چڑھیا تے نویں سیلے اوتھے پھلدے ویکھے

دکھاں نہیں ایہہ حال اے کیتا اج دے دورے اندر
اُتوں لوکی کھاندے پیندے وچوں گھلدے ویکھے

وانگ شکاری دانہ سُٹیا جنھے پھاہی لاکے
اوپرے لٹی میں سارے بوہے آپے گھلدے ویکھے

مونہ دے سبھ ملاحظے ہوندے اساں تے ایہو تکیا
اکھ توں جیہڑے اوہلے ہوئے دِلوں وی بھلدے ویکھے

کوئی کوئی ہوندا جیہڑا پڑھدا حرفاں نوں گوہ کر کے
بوہتے لوک نہیں بچھی جیہڑے ورقے تھلدے ویکھے

پا کے لیٹے رنگ برنگے
لوکی لگدے فروی ننگے

میری گل نون زندن والے
اوبدے اگے بن گئے بیخنگے

پہلاں رکھ دے تھیں سی کٹے
ہن او سے توں چھاں بیا منگے

قید نہ رکھے اوہنوں آکھو
میںوں پھڑ کے سولی ٹنگے

جس توں منزل ہوئے اوہلے
رستہ اوہنوں کیوں نہ ڈنگے

میریاں لوڑاں ظلم کما یا
کٹیاں انج ای ہتھ نیں رنگے

عشق دی اک وِج میں سڑنا واں
ہمت میری وانگ پتنگے

بد نیت سر پڑنے ڈگدے
اکھواندے نیں چور لنگے

انج تے سچا محفل محفل
بخمبہ کولوں پر اوہ سنگے

پکدا سجنو پھل پیار دا سہے سہے
گوڑا ہوندا رنگ اتبار دا سہے سہے

ایویں نہ توں سُفنے تکیں رنگ برنگے
قرب کریں توں حاصل یار دا سہے سہے

عشق دے تھل وچ اٹھے وا نہ لیا جاویں
قد و دھاویں اپنے پیار دا سہے سہے

توڑ نہ دیویں سجرے ہا سے دل چندے دے
چڑھدا ہوندا رنگ بہار دا سہے سہے

بولی مار کے یار مرے دل زخمی کیتا
 زخم بھرے گا ہن اس وار دا سہجے سہجے

سرتے آیا ہولی ہولی صدق دا سوچ
 سایہ گھٹیا شک دیوار دا سہجے سہجے

کچھ سبناں دا روپ وٹا کے سکھ دا چانن
 پچھتے آوے واجاں مار دا سہجے سہجے

اوہو ای اس دنیا دے وچ سو بھا کھٹدا
 خدمت دا جو میجل اُساں دا سہجے سہجے

سبناں نوں سنگیت سنا دے بھئی یارا
 اچ تے اپنے دل دی تار دا سہجے سہجے

دُنیا آن کنارے تے
وِسیا جھوٹے لارے تے

دُنیا جیویں منظر اک
لگی اکھ نظارے تے

بالاں وانگوں سوتح مری
چڑھدی ویکھ چبارے تے

جھوٹھی پرہیا بیٹھی اے
ہونا ظلم وچارے تے

بھیت دلاں دے کھلے نیں
جھا نجر دے چھنکارے تے

گل گلاواں یا بیٹھا
ہاں دے اک اتھارے تے

میںوں وحشت ہوندی اے
اوپرے ہر اک کارے تے

مڑ مڑ مینہ پیا وسدا اے
میرے چونڈے ڈھاکے تے

اکھیاں وِج حیرانی اے
تیرے ایس کھلارے تے

آلا بھولا سچ اک پاسے جھوٹھ وپاری اک پاسے
دل تھیں ملنا اک پاسے تے دُنیا چاری اک پاسے

ظاہری حالت ویکھ کے میری میتھوں دُور نہ ہووین توں
اکھ دی جھاتی چار چفیرے، دل دی باری اک پاسے

چاچے، مامے ساک نہیں سوہنے چنگے رشتے بہن بھرا
ممتا دی کوئی ریس نہیں اے دُنیا ساری اک پاسے

نظماں، غزلاں گیتاں دے بسھ شاعر سوہنے لگدے نہیں
ہراک دی اے اپنی تھماں پر نعت لکھاری اک پاسے

چھو بیاں بلماں تے شمشیراں اپنی تھاں تے زہری نہیں
ہر فی ورگے نیناں دی پر پیار کٹاری اک پاسے

سوچ رہیا واں دونواں وچوں کپڑی دھارن بھاری اے
اک پاسے نہیں جتاں سجھے بازی ہاری اک پاسے

ہر شے دا مل وکھرا سبھ نوں کسراں ساناواں تولاں میں
بیٹھ رہیا واں ایسے لٹی میں بکّل ماری اک پاسے

روپا تے بہورومی سوہنے نہیں پر روپ سلکھنا تیرا اے
ملنا گلنا سبھ نال واں پر یار دی یاری اک پاسے

کئی ان دیکھے جذبے دل وچ آکے خوشیاں ونڈ دے نہیں
سبھ دی تھاں اے اپنی تھاں پر پیار اڈاری اک پاسے

تیری یاد اتح اتھرو اکھیاں بھر کے نکلے
 ڈکيا کنا اوڑک دھکا کر کے نکلے

میری ہر دم ایہو مرضی ایہو منتا
 میرے دل چوں یاد سجن دی مر کے نکلے

کاہدے لئی ایہ آئے چھڈ کے کئی کوٹھا
 اپنیاں لوڑاں تھوڑاں توں ایہ ہر کے نکلے

آو دساں اج جياتی کیویں گذرے
 جیہڑا ساہ وی نکلے ہک چوں کھڑ کے نکلے

کوئی نہ آیا جیہڑا دردی بن کے ساڈا
اُلفت والی کھاری سرتے دھر کے نکلے

تھوڑے اُتے آج قناعت کیہڑا کردا
جیہدا ہتھ وی پیندا دونے کر کے نکلے

امر کہانی اوپناں دی بس ایٹھے ہوئی
پیار دے پنن جیہڑے لوکی تر کے نکلے

موسم دے ورتارے ہتے حیران میں ہوندے
رُتیاں دی جو نرمی گرمی جر کے نکلے

روز دھماکے ہوون پاروں خوف مسلط
جیہڑا نکلے نخمی گھر چوں ڈر کے نکلے

اپنے لہو نال چانن کرئیے اسیں آں ہمتاں والے
ساڈا رستہ ڈک نہیں سکدے ایہہ رستے کنڈیا لے

اوہناں چرتے سانوں نہیں کجھ کُطف ٹرن دا آندا
نال مشقت جنھاں چر پیریں پین نہ چھالے

میں اشرف مخلوقاں دے وقح مینوں کیہڑا چھوہے
جگمگ جگمگ ہوندی جہڑی میرے نور دے ہالے

میرا مان ودھاون اج وی میریاں تینر اڑاناں
جھنڈے اپنی عظمت دے میں ول اسمان اُچھالے

چوندے ڈھارے لپتے جانے کدی نہیں نعرے لاکے
خالی خولی نعرے لانے ہوندے بہت سکھالے

پچھتاوے دے وس جو پاون دیون غم دا جھورا
بندہ اپنے دل دے اندر ایسے روگ نہ پالے

اک گل تہانوں میں سمجھاواں پتیاں بھار نہ ٹرنا
مونہ پر نے اوہ ڈگیا جہڑا پے گیا انج دی چالے

میں تے اج تک کیتے نہیں جے مجبوری دے سوڈے
میں نہیں بوہتے پیرپساکے ویکھ کے آل دوالے

ٹٹ جاون جے سانجھاں تے فراس تے جھڑنا کاہدا
اوہ پاگل نہیں جنجھاں نخمی ٹٹے تیر سنجھالے

کچھ لوکاں نوں روڑ سمجھ کے چھنڈیا اے
انساناں نیں انساناں نوں ونڈیا اے

خون دا رشتہ لگیا کچّا دھاگا اج
کم نیئیں آیا کتنی واری گنڈیا اے

کیہڑی گل تے تیری میری کرنا این
تیرا میرا دس کچھ سبناں ونڈیا اے

جنہاں اُتے مان ودھیرا کردا سی
کیہ دستاں میں اوہناں گھر گھر بھنڈیا اے

جیہڑا ہتھیں چڑھیا ایس زمانے دے
ایہنے دل کے اوہنوں چنگا چندیا اے

جس دا میری ذات دے نال تعلق نہیں
اوہ الزام وی میرے سر ای منڈیا اے

ماڑے لوک شناخت اپنی جھل گئے نہیں
غزبت نے کجھ ایسراں پنڈا پھنڈیا اے

چنگے بھیرے دوٹویں طبقے وہناں واں
ہر اک نے کم اپنا اپنا ونڈیا اے

میری محنت ایسا نجھی لیرا سی
غیر دوانے پے کے جیہڑا ہنڈیا اے

اوہو اپنا روگ سناوے جہڑا ننگھے
دکھاں والا زہر پیاوے جہڑا ننگھے

کیویں مچھن ایتھے پیار دے چشمے دسو
ستھرے پانی نوں گدلاوے جہڑا ننگھے

تار دلاں دے ڈھولے مائیے کیویں تھپن
دل پنچھی نوں آ زخاوے جہڑا ننگھے

میری چودھر چلے ایہ گل ہر کوئی چاہوے
اوہو دانا پیا اکھواوے جہڑا ننگھے

اگ تے پانی پاندا اج نسیں دسدا کوئی
پانی دے وچ اگ پیالائے جیہڑا ننگھے

آون والے ویلے دی جو سار نسیں لیندا
اس ویلے تے کنج پچھتاوے جیہڑا ننگھے

سکھ دی دولت کل اوہ آپے ویکھ لوے گا
اک اک کنڈا چکدا جاوے جیہڑا ننگھے

ویہندیاں ویہندیاں گلشن سارا مہک اٹھے گا
پیار اپنے دے پھل ورتاوے جیہڑا ننگھے

چانن ونڈے کوئی نہ اج تے ایتھے نجھی
روپ نگر تے دھوڑاں پاوے جیہڑا ننگھے

کے نشیں تینوں آگے چُکنا ہے توں ڈِگیا تھلے
جیکر تیرے بھاگ سوتے تیری بلے بلے

ماڑے نے جد ہاک سی ماری سمجھ نے مونہہ پرتایا
بھج بھج جانڈے ویکھے میں جد تگریاں سدھے گھلے

بے قدری دے ہتھوں پکا کوٹھا وی ٹھہر جاندا
کنیاں کو برساتاں اوڑک اپنی ہک تے تھلے

لوک آندے نہیں موت ای آکے سائے روگ مکاندی
میں وی تے ہن ایسے لٹی نہیں موت دے رستے مے

ایہ نہ سوچیں دُور اے تیتھوں اوس کیہ تینوں کہنا
 رنگی موٹی ہر شے روہڑے ہڑھ جد مارے ہلے

اڈے بدل پھل گلشن دے بھل بیٹھی اے سارے
 رنگے سفنے تکی اکھ نے دکھ ہن بنھ لے پتے

بھکھ دامسلہ سانجھا ساڈا دونواں دا پر سبناں
 میں لبھنا واں ان تے پانی توں سونے دے چھلے

کل دی گل سیں کو دا ٹر گئے کل ہنڈاون والے
 اج تے لوکی جی لیندے نیں رہ کے کتے کتے

انج تے نجھی پیلی پیلی پھل کپاہ دے ہسن
 اس دا سوتر کت لے ایہ ساڈی پیش نہ چلے

جنھماں دیاں منگیے خیراں اوہ سانوں تر فاندے
ساڈے سجن ساڈے پیار دا کیہ وکھو مل پاندے

ایتھے کال محبتاں دا اے ہور نیں گھاٹا کوئی
ایسے لٹی تے اک دوجے توں دور آں ہوند کھاندے

ساڈے تے وی پادے کجھ توں پیار سلوک دیاں کنیاں
جہڑے بدل وسدے نیں اوہ بوہتیاں اگاں لاندے

ایویں پیا توں لوکاں تائیں اپنی بیتا دستیں
اج تے لوکی چھریاں توں وی دل دا کرب لکاندے

کون کسے دی پکھ کر دا اے ایہ کم سوکھا نہیں جے
دا لاکے تے اج دے لوکی دوجیاں دا حق کھاندے

میں روون لٹی روز دیہاڑے نویں بہانے لہٹھاں
سُنیا بدل وس جاون تے ہولے نہیں ہو جانڈے

سر چڑھ کے جو بولے جادو، اوہ دے خوش گفتاری
ایہدے آگے آکے ویکھیا سارے سیس نواندے

اسیں تے سارے رسماں دے بیمار آں بن کے بیٹھے
سچ نال اکھ ملاون توں بس ایسے لٹی کتراندے

جنھاں نوں تے نجمی اپنے دکھ نہیں لگدے پیالے
منجواں اُتے ہاسیاں والا اوہ نہیں رنگ پڑھاندے

کون آہندا اے تینتوں دکھ میں میرے رستے
 اوہو میرے جہڑے سبناں تیرے رستے

لٹن آیا پیار لٹیرا سادھو بن کے
 پیار نگر دے سارے ای اس گھیرے رستے

جہڑا تینوں بھاوے تینوں اوس تے پاٹے
 ساتھوں دور نہیں جانڈے یار بھیرے رستے

پشلے پیریں ٹریا چن تے کجھ لوکاں نہیں
 خوشیاں خوب منایاں کل کے بھیرے رستے

جیہڑا ٹکرے سانوں اوہ استاد ای ٹکرے
 پا دیندا اے آکے کسے لمیرے رستے

خیراں منگدے لوکی اپنے آپ دیاں فر
 لٹن لئی مل بیٹھن جدوں لیٹے رستے

کیوں کئی کترا کے اوہناں کولوں لنگھاں
 سائیاں جیہڑے جانڈے تیرے ڈیرے رستے

تھک جانڈے نیں راہی جیہڑے اوہناں تائیں
 دین بشارت آکے سا بچھ سویرے رستے

کدی کدی تے رانج وی ہوندا بچھی یارا
 ڈس لینڈے نیں بن کے ناگ پکیرے رستے

ہمتاں تے ہُن مُک گئیاں نیں پھیر نیں سلکے داواں دے
چہرے سبھ دے اکو جٹے نیں ول چھل نیں سبھ ناناواں دے

کد توڑی انج ساڈیاں واگاں دوجیاں دے ہتھ رہن گئیاں
چکدے رہاں گے قرض کدوں تک اسی ادھاریاں چھاناواں دے

تسیں ایہہ ویکھو کیہڑا ٹہن ہُن تھلے آکے ڈگدا اے
لگدے پئے نیں دونواں پلسے ہُن تے زور ہواواں دے

ہر کوئی اپنی ڈال تے بیٹھا اپنی بولی بول رہیا
ونڈ ونڈا کے گل مُک جانی جھگڑے نیں سبھ تھواواں دے

ایہناں خبراں تے نہ وسنا اصل حقیقت ایہ نہیں جے
ایویں آس ودھا نہ لینا آکھے لگ کے کاناواں دے

بخوشحالی دیاں فصلاں ایٹھے کوئی وی آکے بوندا نہیں
فیتے کڈے تھان تھان جا کے کتے لاندے ناناواں دے

سارے تیر نشانے ولین کنپڈے ہتھیں مارے سی
کچے ہوون جذبے تے فرٹڈے بھرم اناواں دے

میں تے اوہدے ساہواں دے نال اج وی ساہ پیا لینا واں
میں تے اج وی ویکھ رہیا واں سفنے اوہدیاں چاناواں دے

وتح دلیلاں پائی رکھرا ساڈا سجن سانوں تے
اپنے جھنڈے گڈ دا لے اوہ جا کے وتح خلاواں دے

Marfat.com